

SOKOLIAR

www.sokoliar.sk

2018

oficiálny spravodaj Slovenského klubu sokoliarov pri SPK

Jastrab krahulec s uloveným škorcom.
Foto: Tiber Bédi

PÄŤDESIATKA KLUBU

Stretnutie sokoliarov v Opočne

FESTIVAL V ABU DHABI

Mladí sokoliari – naša nádej a kontinuita

NAŠE NEDOBYTNÉ DEDIČSTVO

Aká je šanca na zápis slovenského sokoliarstva?

BIELY POTOK a. s. Považská Bystrica

sa vo svojej činnosti zameriava na intenzívny chov raticovej zveri s hodnotným genofondom a vysokou trofejovou hodnotou na chovateľské a poľovnícke účely. Naším zámerom je udržanie kvalitného tradičného genofondu karpatského jeleňa s vysokou trofejovou hodnotou, s jeho typickými znakmi, širokou rozlohou a dĺžkou parožia. Základný chovný materiál bol zakúpený v Maďarsku, kde sú mimoriadne prísne pravidlá pre zachovanie genetiky čistého karpatského jeleňa. Každoročne ponúkame na predaj živú zver, jelene, jelenice s dopravou na miesto určenia. Zároveň ponúkame poplatkový odstrel jeleňov, trofeje vysokej bodovej hodnoty 230 až 260 bodov C.I.C. Najlepší jeleň z nášho chovu dosiahol vo veku 10 rokov bodovú hodnotu 270 bodov C.I.C.

tel.: +421 42 437 02 26, mob.: +421 915 737 194, e-mail: info@bielypotok.com

www.bielypotok.com

Sokoliar 2018

PRÍHOVOR

Priatelia sokoliari, rok 2017 bol rokom 50. výročia vzniku Československého klubu sokoliarov, teda začiatku novodobej histórie sokoliarstva v Československu. Túto významnú udalosť sme si pripomenuli pri rôznych príležitostiach, či už to bola výstava Poľovníctvo a oddych v Bratislave, naša výročná členská schôdza, dni Sv. Huberta v Sv. Antone alebo sokoliarske stretnutie v Horných Salibách.

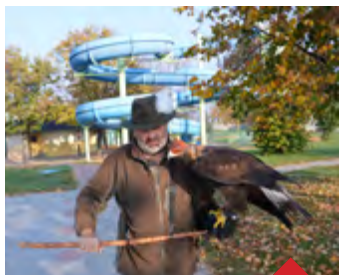
Hlavné oslavy sa konali počas sokoliarskeho stretnutia v Opočne, ktorého sa zúčastnili i zástupcovia nášho klubu a Slovenskej poľovníckej komory. K zorganizovaniu tohto prestížneho podujatia sme prispeli českým kolegom finančne a tiež postermi prezentujúcimi činnosť nášho klubu, ktoré obohatili tematickú výstavu. V roku 2017 sme, ale iba neoslavovali. Na výročnej konferencii sme bilancovali predchádzajúce päťročné obdobie našej činnosti a zvolili sme si nových zástupcov orgánov klubu. Pracovali sme i na príprave novej legislatívy na úseku ochrany prírody, poľovníctva a ochrany zvierat. Problematika ochrany zvierat, teda veterinárna legislatíva sa v poslednom období javí ako pre našu činnosť najproblematickejšia a budeme musieť venovať zvýšenú pozornosť jej tvorbe. Našťastie komunikácia s Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR je zatiaľ na nadštandardnej úrovni. Uskutočnili sme viaceré rokovania s Ministerstvom životného prostredia a ŠOP SR. Zorganizovali sme Slovenské stretnutie sokoliarov v Horných Salibách a v Sečovciach, ale i tradičné lovy líšok s orlami. Pribúdajú aj menšie jednoduché strediskové stretnutia. Na začiatku septembra sa konala sokoliarska skúška, opäť v Banskej Štiavnici. Sokoliarske strediská boli aktívne a propagovali sokoliarstvo na regionálnej úrovni. Naši delegáti reprezentovali slovenské sokoliarstvo na zasadnutí IAF v Čechách a mladí sokoliari sa „blyšli“, na festivale v Spojených Arabských Emirátoch.

Chcem sa vám všetkým touto cestou poďakovať za to, že ste svojou prácou prispeli k vysokému hodnoteniu slovenského sokoliarstva vo svete i jeho propagácii a zachovaniu na Slovensku.

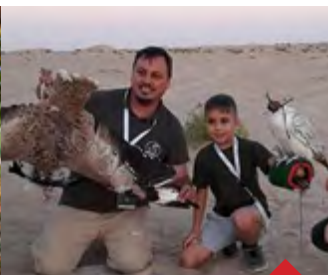
Do ďalších päťdesiatich rokov Sokoliarstvu Zdar!

Ing. Alojz Kaššák
prezident SKS pri SPK

03 // Príhovor	36 // Festival v Abu Dhabi
04 // Obsah	46 // Biele studničky 2017
05 // Oznamy 2017	48 // Jastrabica
10 // Slovenské stretnutie	53 // Severské jastraby
14 // Opočno po padesáté	54 // Rosenberg
19 // Zimná dravčia idylka	56 // Srdcom sokoliar
20 // Hej, Sokoly!	62 // Parazitózy dravcov
24 // Označovanie dravcov	66 // Štiavnické lovy
28 // Odchov hlucháňov	68 // Lovec od prírody
34 // Chwal ćwik!	

| 10 | Stretnutie

| 36 | Abu Dhabi

| 68 | Lovec od prírody

SOKOLIAR – oficiálny spravodaj Slovenského klubu sokoliarov pri SPK

Rok vydania: 2018, vychádza od roku 2013, 1x ročne v náklade 500 ks, nepredajné

Šéfredaktor: Mgr. Ľubomír Klúčik, klucik@halali.sk

Redakčná rada: Ing. Alojz Kaššák (predseda), kassak@halali.sk

členovia: Ľubomír Engler, MVDr. Ladislav Molnár, PhD., Ing. Miroslav Ostrihoň, PhD.,
Mgr. Pavol Michal, Ing. Daniel Haraba

Grafická úprava: Matej Klúčik

Fotografie: Ladislav Molnár, Pavol Michal, Tibor Pataky, Alojz Kaššák, Ľubomír Engler,
Ľubomír Engler ml., Peter Šomek, Vladimír Kampf, Peter Novák, Tibor Bédi, Veronika
Šamajová, Paweł Kowalski, A.Niedzielska, Pavol Baláž, Ľubo Klúčik, redakcia Halali, členovia
Klubu sokolníků ČMMJ

Tlač: Ultra Print spol. s r.o., Bratislava

Vydavateľ: © Anima Production spol. s r.o. a Slovenský klub sokoliarov pri SPK

Kontakt na redakciu: Vaše názory, príspevky do časopisu, pozvánky na podujatia, tipy do
obsahu ďalšieho vydania posielajte na email: halali@halali.sk

Účastníci sokoliarskej skúšky pred budovou Strednej odbornej školy lesníckej,
Banská Štiavnica 2017.

OZNAMY 2017

PRE ČLENOV SKS PRI SPK

Rok 2017 máme za sebou a je namieste zhrnúť, čo nám priniesol. Konferencia Slovenského klubu sokoliarov pri Slovenskej poľovníckej komore (SKS pri SPK) sa uskutočnila vo Zvolene dňa 18. marca 2017, zúčastnilo sa jej 140 členov SKS pri SPK, z celkového počtu 260 riadnych členov ku dňu konferencie.

• V roku 2017 sa uskutočnili dve zasadnutia prezídia SKS pri SPK, a to dňa 3. marca 2017 v Štiavnických Baniach a 1. septembra 2017 vo Svätom Antone, zároveň členovia prezídia riešili veľa vecí mobilnou a elektronickou komunikáciou, hlavne pripomienky k novelizácii zákonov a vyhlášok.

• V roku 2017 pripravovali členovia prezídia nové stanovy SKS pri SPK, a tiež nový skúšobný poriadok SKS pri SPK, v ktorom je už uvedené, že sokoliarska skúška sa skladá z praktickej a overovacej – teoretickej časti. Teoretická časť sokoliarskej skúšky pozostáva z písomnej a ústnej časti. Písomná časť je vo forme testu. Zároveň sme pripravovali aj podanie návrhu na zápis na národný zoznam „Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska“, ktoré sa muselo stihnúť do 31. marca 2017.

• Členovia prezídia a poradného orgánu sa v roku 2017 zúčastňovali na rokovaníach s MŽP SR a ŠOP SR, pripravovali pripomienky k novelizácii zákona č. 15/2005 Z.z. o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín a regulácii obchodu

s nimi. Taktiež sa pracovalo na pripomienkach k novelizácii zákona č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti a novelizácii vyhlášky č. 143/2012 Z.z. o chove nebezpečných živočíchov. (Je snaha do predmetnej vyhlášky zapracovať náš schválený materiál o „welfer“ a zároveň aj presadiť vo veterinárnych predpisoch také zmeny, ktoré povedú k tomu, aby každý chovateľ sokoliarskych dravcov a sov bol registrovaný sokoliar, resp. ak ním nechce byť, aby spĺňal povolenia na chov nebezpečných živočíchov.)

- V roku 2017 bol vypracovaný jednotný formulár prezenčnej listiny, ktorá musí byť súčasťou každého sokoliarskeho lovu. Za jej správne vyplnenie a následné predloženie na okresný úrad - orgán štátnej správy na úseku poľovníctva, ktorý spoločnú poľovačku povolil a v kópii aj prezídiu klubu, je zodpovedný organizátor sokoliarskeho stretnutia. K tomuto kroku sa muselo pristúpiť z dôvodu zamedzenia účasti na sokoliarskych stretnutiach tým, ktorí nemajú platný poľovník a sokoliarsky lístok, a tak zabránenia nedorozumeniam s tým spojených. Predmetné tlačivo je dostupné na internetovej stránke klubu.

- Školenie kandidátov sa uskutočnilo 24. júna 2017 v Banskej Štiavnici a zúčastnilo sa ho 23 kandidátov. Dňa 1. septembra 2017 sa uskutočnila sokoliarska skúška pre kandidátov Slovenského klubu sokoliarov pri SPK v priestoroch SLOŠ v Banskej Štiavnici, ktorej sa zúčastnilo 18 kandidátov. Všetci kandidáti, ktorí sa sokoliarskej skúšky v roku 2017 zúčastnili ju absolvovali už formou testu, ktorý pozostával z 80-tich otázok rozdelených do štyroch oblastí a ústneho doskúšania. Všetci zúčastnení kandidáti skúšku úspešne absolvovali. V roku 2017 sa pracovalo a stále sa naďalej pracuje aj na príprave nových testov na sokoliarsku skúšku. Vypracovaním samotných návrhov testov pre potreby sokoliarskej skúšky boli poverení členovia poradného orgánu Ivan Janák a Jaroslav Kanát ml.

- Medzinárodné sokoliarske stretnutie 2017 sa uskutočnilo v areáli kúpaliska Horné Saliby a Diakovce v termíne od 18. do 22. októbra 2017 a lovilo sa v ôsmich revíroch v okolí. Z dôvodu nedostatočnej ubytovacej kapacity sa bude musieť v roku 2018 hľadať nové miesto na ubytovanie účastníkov lovov.

- V dňoch 4. až 9. decembra 2017 sa uskutočnil medzinárodný sokoliarsky festival v Abu Dhabi (International Falconry Festival in Abu Dhabi), na ktorý boli SKS pri SPK nominovaní dvanásť študenti, ktorí mali od organizátorov festivalu uhradené všetky náklady.

- Chceme pripomenúť všetkým členom, že od 1. decembra 2017 je možné používať na označovanie odchovaných vtákov len licencované krúžky, ktoré distribuuje ŠOP SR. Bližšie informácie ohľadom krúžkovania sú dostupné na internetovej stránke ŠOP SR <http://www.sopsr.sk/kruzky/index.php>

- V našich stanovách je v § 5 „Členstvo v SKS pri SPK“ pri riadnom členovi SKS pri SPK uvedené okrem iného aj to, že musí byť členom SPK.

- Z dôvodu dodržiavania hore uvedeného je potrebné, aby každý člen v priebehu roku 2018 predložil potvrdenie, že je členom SPK a tí členovia, ktorí majú poľovnícky lístok aj jeho číslo a dátum platnosti. Najjednoduchšie riešenie je poslať tajomníkovi na e-mail naskenovaný prekaz člena SPK a naskenovaný platný poľovnícky lístok.

- U tých sokoliarov, členov SKS pri SPK, ktorí už absolvovali sokoliarsku skúšku a doteraz nemajú urobené poľovnícke skúšky je podmienka poľovnícke skúšky absolvovať do 31. decembra 2018. Kto nepredloží k nahliadnutiu uvedené doklady do 31. decembra 2018 prestáva byť riadnym členom SKS pri SPK.

- Znovuzískanie členstva SKS pri SPK je podmienené predložením potvrdenia

Skúšobná komisia a členovia prezídia klubu na sokoliarskej skúške v Banskej Štiavnici. Zľava: Daniel Haraba, Alojz Kaššák, Ľubomír Engler, Ivan Maroš, Jozef Tomík a Miroslav Micenko.

o absolvovaní poľovníckej skúšky resp. predložením poľovníckeho lístka, znovu uhradenia zápisného a členského príspevku na príslušný rok a zároveň musí jeho obnovenie členstva schváliť prezídium SKS pri SPK (stanovy § 6 Zánik členstva v SKS pri SPK, posledná veta).

- V roku 2017 sa pokračovalo vo výmene členských preukazov, do konca roku 2017 bolo vydaných 232 nových preukazov pre riadnych členov.

- Koncom roka 2017 boli členovia klubu e-mailom niekoľkokrát upozornení na povinnosť zaplatiť členský príspevok na rok 2018, ktorý je 20,- €, bolo potrebné zaplatiť ho do 31. decembra 2017. Kto do daného termínu neuhradil členský príspevok prestal byť členom SKS pri SPK a pri opätovnom vstupe do klubu bude musieť uhradiť aj zápisné ktoré je 20,- €, takže bude musieť uhradiť spolu 40,- € (bolo to odsúhlasené na konferencii SKS pri SPZ v roku 2012 a v roku 2014 bolo uložené výboru dôsledné dodržiavanie tohto nariadenia).

- K 23. januáru 2018 máme 250 riadnych členov, 7 mimoriadnych členov, 18 čestných členov a evidujeme aj 83 kandidátov. Aj napriek tomu, že boli všetci upozornení, aby platili len cez banku a do údajov uviedli svoje meno je 1 platba, ktorá sa nedá identifikovať. Našli sa aj takí členovia, ktorí v roku 2017 nemali zaplatené členské a na rok 2018 si zaplatili aj zápisné aj členské. Z minulého roku nám ostalo 31 členov, ktorí si členský príspevok na rok 2018 v riadnom termíne neuhradili. Zároveň evidujeme ešte 192 bývalých členov, ktorí si neuhradili členské za roky 2012 až 2017. Pre porovnanie v roku 2017 sme mali 279 riadnych členov a 18 čestných členov.

- V klube je nahlásených 24 sokoliarskych stredísk, kde je evidovaných 222 členov, ale medzi nimi sú aj takí, ktorí ešte nezaplatili členské na rok 2018. Kontakty na predsedov stredísk sú na internetovej stránke klubu www.sokoliari.sk

Dravce pre vnútornú potrebu klubu nahlásilo 89 členov a dokopy majú títo členovia spolu 433 dravcov (väčšina nahlásených dravcov sa používa len na sokoliarske vystúpenia, resp. sú zaradené v odchove).

- Priebežne počas roka boli členovia SKS pri SPK, ktorí majú e-mailovú adresu informovaní o dianí v klube a ku koncu roka boli niekoľkokrát upozornení na potrebu zaplatiť členský príspevok na rok 2018 do 31. decembra 2017. Zároveň boli členovia aj vyzvaní na poslanie aktualizácii týkajúcich sa počtu dravcov v ich držbe a aktualizáciu údajov v sokoliarskych strediskách.

- Môžem skonštatovať, že čo sa týka posielania informácií od jednotlivých členov ohľadom aktualizácie údajov, počtov dravcov, evidencie v strediskách, včasné prihlasovanie na sokoliarske stretnutie, platenia členského, sa disciplína z roka na rok zlepšuje. Aj tak apelujem na členov klubu ohľadom plnenia si svojich povinností, lebo je stále veľa členov, ktorí to zanedbávajú.

- A čo nás čaká v roku 2018? Dopracovanie nových testov na sokoliarsku skúšku, každoročné školenie kandidátov a následne aj sokoliarska skúška, v jesenných mesiacoch medzinárodné sokoliarske stretnutie a v neposlednom rade dokončenie rozbehnutých vyššie uvedených skutočností a príprava nových tak, aby sme si pri našom koníčku sokoliarstve mohli oddýchnuť aj v budúcnosti. Všetky potrebné informácie o dianí v klube a po pripravovaných akciách sa nachádzajú na internetovej stránke klubu www.sokoliari.sk.

Ing. Daniel Haraba
tajomník SKS pri SPK

Čo všetko potrebuje sokoliar...

Zasadnutie prezídia a poradného orgánu klubu vo Svätom Antone, september 2017. Na ľavej strane: Ivan Maroši, Miroslav Mozoľa, Daniel Haraba, Ľubomír Engler. Vpravo: Alojz Kaššák, Ivan Janák, Jaroslav Kanát ml., Rastislav Pavlík, Miroslav Micenko.

Jozef Tomík (vľavo) a Ľubo Engler kontrolujú sokoliarske pomôcky kandidátok.

Miroslav Micenko (vľavo) a Miroslav Lichý. Na zasadnutí poradného orgánu sa snúbia skúsenosti a mladosť.

Skupina orliarov na nástupe počas stretnutia v Diakovciach.

SLOVENSKÉ STRETNUTIE

S MEDZINÁRODNOU ÚČASŤOU

Už tradične v októbri v termíne 22. – 26. novembra 2017 usporiadal náš klub Slovenské stretnutie sokoliarov s medzinárodnou účasťou. Tento termín sme sa snažili zosúladiť s termínmi stretnutí v susedných štátoch, tak aby mohli sokoliari plynuľe absolvovať všetky významné sokoliarske lovy v rámci Európy. Bohužiaľ susedia z rakúskeho klubu sa tentokrát trafili do nášho termínu, takže na stretnutí chýbali viacerí rakúski priatelia.

Jastrab lesný

Sokol stáhovavý „šahin“

Kaňúr okrúhlochvostý

STARÉ ČASY, KEĎ PREVLÁDALI JASTRABY

Ubytovanie bolo tradične v chatkách, čo vyhovuje našim potrebám, ale k dispozícii ich v hornosalibskej časti bolo menej. Tak sme museli časť účastníkov ubytovať i v diaľkovskom areáli, čo nám mierne komplikovalo život. Účastníci, ktorých bolo tentokrát 110, boli z jedenástich krajín. Samozrejme prevládali naši členovia, ale privítali sme i sokoliarov z Česka, Poľska, Srbska, Maďarska, Nemecka, Holandska, Belgicka, Anglicka, Talianska a Francúzska. Prevládali známe tváre, ale veľa bolo i nových účastníkov.

Sokoliari priniesli na stretnutie 23 orlov skalných, 32 jastrabov lesných, 6 kaňúrov okrúhlochvostých, 30 sokolov a krížencov a 1 myšiaka červenochvostého. Trochu som si pripadal ako za starých čias, keď na stretnutiach dominovali jastraby.

Úspešný úlovok zajaca s jastrabicou Gurou v prvom bielom. Zľava stoja: MVDr. Jaroslav Debrovský - poľovnícky hospodár PZ Čierny bažant Diakovce, úspešný lovec Alojz Kaššák a Peter Dóra - predseda PZ Čierny bažant Diakovce.

KAŽDÝ DRAVEC ÚSPEŠNÝ TAKMER KAŽDÝ DEŇ

Dravce boli tradične rozdelené do skupín. Po dve mali orly, sokoly a jastraby a jedna skupina bola skombinovaná z kaňúrov a jastrabov. Lovili sme v ôsmich revíroch – Mojmírovce, Diakovce, Horné Saliby, Dolné Saliby, Sered', Branč, Abrahám a Dedina Mládeže. Prvý deň sme mali „cukríkové“ počasie a bolo to poznať i na výrade. Ulovili sme 44 kusov zveri. Nasledujúce dva dni lialo a výrad za oba dni bol o jeden kus menší, ako výrad prvého dňa, teda 43 kusov. Za tri dni sa podarilo uloviť 87 kusov - 60 zajacov, 24 bažantov a 4 kusy srnčej zveri. Orly ulovili 37 kusov, jastraby a kaňúry 29 kusov a sokoly 21 kusov zveri. Na jedného dravca vychádza priemer 0,94 kusa zveri za tri dni.

Janka Šmehýlová so sokolom sťahovavým, Laco Molnár s harrisom a vpravo Ján Kebísek s krížencom sokola na stretnutí v Diakovciach.

OFICIÁLNI HOSTIA A NOVINÁRI

Naše stretnutie prišli pozdraviť i oficiálni hostia. Viceprezidentka SPK pani doc. Ing. Soňa Chovanová- Supeková, PhD., ktorá je zároveň prezidentkou Artemis klubu pri CIC a prezidentkou Klubu slovenských poľovníčok pri SPK, Ing. Miroslava Danišová – vedúca Odboru životného prostredia OÚ Šaľa, zástupcovia samosprávy i Štátnej veterinárnej a potravinovej správy SR. V rámci osláv 50-teho výročia vzniku Československého klubu sokoliarov prišiel účastníkov pozdraviť i predseda Klubu sokolníkov ČMMJ prof. MUDr. Jiří Veselý, CSc. Navštívili nás aj redaktori časopisu Poľovníctvo a rybárstvo, o stretnutí vyšiel v tomto časopise článok, prišli aj redaktori televízneho magazínu Halali, ktorí zo stretnutia odvysielali viacero reportáží. Počas stretnutia zasadalo prezídium nášho klubu.

Za vydarené stretnutie treba poďakovať členom poľovníckych združení, personálu termálnych areálov, strážnej službe a členom prezídia, ktorí sa na jeho organizovaní podieľali.

Ing. Alojz Kaššák
prezident SKS pri SPK

Jastrab lesný vyniká svojimi vlastnosťami, vďaka ktorým má široké uplatnenie v sokoliarstve.

GRUBE

VEĽKOOBCHOD - MALOOBCHOD

- ZNAČKOVÉ POĽOVNÍCKE OBLEČENIE
- OBUV PRE POĽOVNÍKOV
- DOPLNKY PRE POĽOVNÍKOV

GRUBE S.R.O. KÚPEĽNÁ 2.KOVÁČOVÁ

TEL.: 045/ 5321 373

E-MAIL: PREDAJNA@GRUBE.SK

OPOČNO PO PADESÁTÉ

AJ SO SLOVENSKOU ÚČASŤOU

Národní sokolnické setkání Opočno 2017 s mezinárodní účastí mělo spíše mezinárodní charakter a bylo největší, říká organizátor Zdeněk Havránek. Bylo velkolepé, říká Jiří Veselý, předseda Klubu. Ti, co byli, prožili, vědí. Bylo oslavou 50. výročí založení Klubu sokolníků ČMMJ i 50. národního setkání sokolníků v Opočně pod Orlickými horami. Setkání se zúčastnilo 142 lovců sokolníků, z toho 100 českých a 42 zahraničních z Rakouska, Holandska, Belgie, Skotska, Francie, Německa, Chorvatska, Polska a Slovenska, dále bez dravců USA, Mexika, Irska, Norska a Estonska. Ubytovací kapacity v Opočně praskaly ve švech a mnoho sokolníků našlo noclehy až dále od Opočna.

Zahájili jsme již ve středu v Kodymově domě v 11.10. v 10 hod. veřejnou výstavou historie a významu sokolnictví v českých i slovenských zemích za účasti starostky Opočna, paní Šárky Škrabalové, doplněnou nádhernými zarámovanými fotografiemi Ivana Hurbánka. Poté se přecházelo na zámek, kde jsme pokračovali v 10:30 besedou se zástupci mysliveckých spolků o odchovech bažantů a koroptví zvěře. Přednášel Ing. Tomáš Leskovjan.

Odpoledne soutěžilo 15 sokolníků o putovní pohár předsedy Klubu ve stoupavém letu sokolů. Bylo nádherné počasí, ale zvláště sokoly stěhovavé spíše zajímali netopíři na tahu, než drak visící někde ve 250-280m. Tak se z 15 startujících klasifikovalo do po-

radí 10 účastníků. Pravidla soutěže jsou jednoduchá, stoupavost se přepočítává v metrech za sekundu, výše draku je měřena v době uchopení vábítko. Zvítězil Michal Hortai se svým křížencem, stoupání 1,597 m/s, a tak pohár již poněkolkáté zůstává v jeho držení. Jako druhý se umístil Jiří Ingr s mladým sokolím terčkem, 1,411 m/s a jako třetí Jirka Rybář se zkušeným sokolím terčkem 1,257 m/s. Velký zájem vzbudily létající makety vran a bažanta, které předvedla anglická skupina Nicka Foxe. Prakticky každého dravce tzv. vytáhli do výše 300 m a pak převedli do střemhlavého letu až k pozvolnému klesání nad zemí, ve kterém maketu dravec vázal. Celé zařízení je na objednávku a představuje hodnotu asi 400 liber. Vyžaduje zručnost v řízení modelu jak cestou nahoru, kde je třeba GPS cestou sledovat výšku sokola a výšku makety, tak cestou dolů v podobě spirálového pádu s přechodem do horizontálního letu nad zemí.

Ve středu večer jsme se účastnili slavnostní svatohubertské troubené a zpívané mše v kostele Nejsvětější Trojice. Skupinu 8 Povltavských trubačů vedl předseda Klubu trubačů ČMMJ Petr Votava a participovali na ní krojovaní sokolníci a adeпти členství Klubu kolem Mgr. Olgy Ptáčkové.

*Z vysokého sokola
může bolieť aj krk...*

*Sokolia skupina na
nástupe v revíri.*

Čtvrteční slavnostní zahájení lovů v Opočně bylo obohaceno honosným průvodem 5 sokolníků společnosti Falconia v dobových kostýmech Karla IV. a 5 sokolníků a adeptů členství v našem Klubu v barokních krojích, včetně krojovaných jezdců na koních. Představitelé města, ministerstva zemědělství, ČMMJ, Lesů ČR a Klubu přivezli před nastoupené sokolníky a korunu 2 nablýskané kočáry tažené černými vraníky z kladrubských stájí. Sokolníky i veřejnost pozdravili hosté Ing. Martin Žížka, PhD., ředitel Odboru státní správy lesů, myslivosti a rybářství MZe, Ing. Jiří Janota, předseda ČMMJ, Ing. Daniel Szórád, PhD., generální ředitel LČR, starostka města Opočna paní Šárka Škrabalová a zástupce zahraničních sokolníků Rakušan Josef Hiebeler, účastník 48 ročníků opočenských lovů. Těmto hostům, zástupcům obou slovenských sokolnických klubů, Monice a Josefu Hiebelerovi, vice-prezidentovi Österreichischer Falknersbund Peteru Metznerovi, Václavu Svobodovi a Janu Kumberovi v nepřítomnosti předal předseda Klubu pamětní medaile 50. výročí založení klubu a opočenských lovů. Předseda klubu poděkoval těm, kteří klub založili i těm, kteří sokolnictví dostali pod ochranu UNESCO.

Podstatnou část vernisáže tvorili postery o činnosti SKS při SPK.

Významnou kulturní a společenskou akcí prvního loveckého dne byl večerní koncert troubené lovecké hudby v Mariánském kostelíku, sponzorovaný Josefem Hiebelerem, jehož se zúčastnili čeští trubači Jiřího Janouška z Hradce Králové – skupina Hof und Jagdmusik aus Burg Hohenwerfen, která 28 let spolupracuje s Josefem, dále rakouští trubači z Kremsu – Kremser Jagdthorn Ensemble a francouzští trubači – skupina Rallye Trompes de Baumburgh. Byl to nevšední zážitek a Hradečáci i Josef Hiebeler podávali vysvětlení a komentář. Tak jsme se dověděli o historickém vývoji lesních rohů a hlásnic i to, že lovecká hudba a rohy se rozšířili z Francie do Čech a teprve poté do Rakouska. Všechny tři lovecké dny provázelo sice slunce, ale také poměrně silný vítr. Loveckých skupin bylo tentokrát o 2 více, tedy 13 a lovilo se ve 39 honitbách. V pestré paletě loveckých dravců dominovali orli skalní – 54, jestřábi lesní – 36, různé druhy sokolů – 34 a káně Harrisova – 16, dále krahujec obecný 1 a káně rudochvostá také 1. Lovecké skupiny byly naplněny nejméně 10 sokolníky tak, že byly 4 skupiny jestřábů, 1 skupina Harrisů, 5 skupin orlů a 3 sokolí skupiny. U orlů se ukazovalo, že byla správná orientace na srnčí kořist a úspěšní lovci byli tentokrát i zahraniční. Nebylo náhodou, že se lovilo v několika velmi dobře srnčím zazvěřených reví-

rech. První lovecký den bylo uloveno 56 kusů zvěře: 16 srnčího, 26 zajíců, 13 bažantů a 1 liška. Druhý den bylo uloveno 51 kusů zvěře: 14 srnčího, 12 zajíců a 25 bažantů. Třetí lovecký zkrácený den bylo uloveno 45 kusů zvěře: 10 srnčího, 25 zajíců, 8 bažantů a 2 lišky. Celkem za všechny 3 lovecké dny se ulovilo 152 kusů zvěře: 40 srnčího, 63 zajíců, 46 bažantů a 3 lišky. Sokolnický lov dnes při nedostatku drobné zvěře spíše k 1 úlovku za den než k oněm etickým zvyklostem 4 loveckých úspěchů. Je to vidět zejména při výcviku a lovu se sokolovitými dravci, kde při ulovení z úctyhodné výšky dnes raději sokolník dravce maximálně odmění, než by čekal, že se to stejně podaří ještě vícekrát.

Kladrubské vraníky privázejú oficiálnych hostí.

Po čtvrtečním koncertu troubili všechny nástupy jak čeští trubači, tak rakouská i francouzská skupina v nažehlených krojích. Tím byla atmosféra nástupů i večerních výradů významně umocněna a sokolníkům i koruně dětí a rodičů dodávala sváteční nádech po zbylé 2 dny. Modří francouzští trubači se s námi rozloučili nástupem v sobotu ráno. Francouzská parforsní hudba lesních rohů byla trubačskou dominantou opočenského setkání.

Na Opočenském zámku po nástupu sokolníků k začátku druhého loveckého dne proběhlo páteční dopoledne ve znamení semináře Evropské sekce I.A.F., kterou vedl vice-president pro Evropu Polák Janusz Sielicki, dále předsedali funkcionáři I.A.F. Gary Timbrell a Ing. Mgr. Bohumil Straka, PhD. Úvodní slovo v zahájení semináře pronesl za českou stranu Ing. Tomáš Kunca, PhD. Zúčastnilo se 14 zástupců evropských zemí a jako hosté 2 zástupci NAFA z USA.

**Zástupcovia SKS
pri SPK v Opočne,
zľava Alojz Kaššák
a Janka Šmehýlová.**

Velkou společenskou akcí pro 210 účastníků s nádherně zdobenými dobrotami i na prostřených stolech a s voňavým grilovaným masem byl páteční společenský večer. Cimbálová muzika pod stany přilákala mnoho posluchačů a zpěv se nesl večerním Opočnem. Dostatek dobrého jídla i pití, všeobecně výborná nálada a vznikající nová přátelství se zahraničními sokolníky, jejichž navýsost kladná hodnocení ocenila tento společenský večer o Opočno jako celek, dávala organizátorům dobrý pocit a odměnu za jejich práci i starost. Zábava pokračovala po 23 hodině v Kodymově domě v duchu diskotéky za všeobecného veselí a ve výtečné náladě.

Sobotní den začal po nástupu tradiční veřejnou ukázkou výcviku a letových i loveckých schopností několika druhů dravců a sov na Vodětiském kopci profesionální společností Seiferos. Samozřejmě lovecké akce byly předváděny na maketách zvěře. Zajímavý až úsměvný výklad Zdeňka Fabiana pobavil děti i rodiče, zasmáli se i sokolníci.

Sobotním večerním výřadem bylo lovecké setkání Opočno 2017 zakončeno a předseda klubu představil organizační výbor, který pracoval několik měsíců na přípravě a každému členovi osobně poděkoval. Potlesk nastoupených sokolníků organizátorům Opočna byl vnímán jako vřelé uznání.

Prof. MUDr. Jiří Veselý, CSc.
předseda Klubu sokolníků ČMMJ

Jastrab krahulec

ZIMNÁ DRAVČIA IDYLKA

FOTOREPORT ĽUBO ONDRAŠKO

JANUÁR - FEBRUÁR 2018, STRÁŽOVSKÉ VRCHY, NIKON D5 300/2,8

Orol skalný

Sokoliarska klasika...

HEJ, SOKOLY!

REPORTÁŽ O NEÚSPEŠNEJ NOMINÁCII

Zasa im to nevyšlo. Aj napriek úpornej snahe a medzinárodnej prestíži slovenských sokoliarov sa do zoznamu UNESCO nedostali.

Sokoliarstvo ako svetový fenomén pribudlo do zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO 16. novembra 2010. Na náš národný zoznam sa mohlo dostať už skôr. Žiaľ, neuspeli. Naši sokoliari sa stále nedostali do zoznamu UNESCO, aj napriek neúnavnému úsiliu. Komisia ich už štyri razy odmietla. Na to, aby sa prvok kultúrneho dedičstva dostal na medzinárodný zoznam, musí byť najprv na národnom zozname. Zjednodušene: U nás je na to pätnásťčlenná komisia. Ktokoľvek z posudzovateľov môže vyhľadať ďalších odborníkov a radiť sa s nimi, aby rozhodol čo najobjektívnejšie.

Slovensko má v sokoliarskom svete vážene postavenie. Slovenský klub sokoliarov pri Slovenskej poľovníckej komore má takmer tristo členov. Členovia klubu musia byť poľovníci s poľovníckou skúškou.

Slovensko je jediná krajina na svete, kde vyučujú sokoliarstvo už na Základnej škole s materskou školou v Štiavnických Baniach. Ako vyučovací predmet je aj na Stredných lesníckych školách v Banskej Štiavnici, v Liptovskom Hrádku a v Prešove. Nechýba ani vo vyššom školstve – na Technickej univerzite vo Zvolene a na Veterinárnej univerzite v Košiciach. Ani to príliš nepritiahnem za vlasy, keď skonštatujem, že Slovensko je sokoliarska veľmoc.

SUSEDIA USPELI

Do medzinárodného zoznamu nezapíšu len tak hocikoho. Pravidlá sú prísne. V súčasnosti sú doň zapísaní sokoliari zo Spojených Arabských Emirátov, Belgicka, Francúzska, Talianska, Kazachstanu, Kórejskej republiky, Mongolska, Maroka, Pakistanu, Kataru, Saudskej Arábie, Španielska a Sýrie. Naši sa zatiaľ nedostali ani do národného zoznamu, pretože komisia neodporučila ministrovi zaradiť ich medzi naše kultúrnohistorické dedičstvá.

Slovenská komisia, ktorá posudzovala návrh pravdepodobne vidí veci inak, ako ich kolegovia v Rakúsku, Maďarsku a Česku. Naše sokoliarstvo údajne stratilo kontinuitu na dlhých tristo rokov. Podľa tvrdenia komisie ho obmedzila či zakázala už panovníčka Mária Terézia a v súčasnosti je to skôr šport alebo hobby, ktoré v mnohom prerastá do komercie... Napríklad v obchodovaní s dravými vtákmi. Okrem toho: „Ich odvolávanie sa na význam a podporu sokoliarstva v iných, predovšetkým arabských krajinách, je falošnou komparáciou (porovnávaním) kultúrnej histórie sveta,“ píše sa v zamietavom odporúčaní.

V zozname sú od začiatku aj naši susedia Maďari, Rakúšania a Česi, s ktorými sme mali kus spoločnej histórie. Na národný zoznam a aj do medzinárodného zoznamu sa dostali bez problémov. Na snímke predseda Klubu sokolníků ČMMJ Prof. MUDr. Jiří Veselý, CSc. (vľavo) a dlhoročný člen rakúskeho klubu Josef Hiebeler.

KRATOCHVÍLA SPOLOČENSKEJ VRSTVY

Odporúčanie, či vlastne neodporúčanie pre ďalšie rozhodnutie ministra kultúry podpísal pán Vladimír Kyseľ, riaditeľ centra pre tradičnú kultúru SĽUK. Stanovisko konštatuje aj, že sokoliarstvo časom prestalo byť zdrojom obživy a stalo sa zábavou istej spoločenskej vrstvy.

Napísal som mail pánovi Vladimírovi Kyseľovi, v ktorom som ho žiadal o stretnutie a vysvetlenie niektorých nepochopiteľných detailov. Chcel som vedieť, kde sa vzali ich konštatovania, ktoré mi prišli až konšpiratívne. Žiaľ, pán Kyseľ ma odmietol a namiesto odpovedí som sa dozvedel niečo o sebe, napríklad: „Zo správy, ktorú ste mi adresovali, som vyčítal, že ako redaktor, ktorý

prípravuje článok a chce v ňom uviesť rozdielne názory dvoch strán na jednu tému, ste si už názor urobili (pravdepodobne po kontakte s jednou zo strán). Vyplýva to z Vášho konštatovania: 'Zamietavé stanovisko komisie, ktoré ste podpísali má niekoľko vážnych faktických nepresností, ktoré nerešpektujú doložené historické dokumenty a dokonca nesú znaky aj akýchsi konšpiračných teórií.' Keďže názor máte už vytvorený, považujem Vašu snahu o stretnutie len za formálny krok, ktorý má vzbudiť zdieľanie objektivity. Ešte pripúšťam možnosť, že ste sokoliarom, dôkladne poznáte túto problematiku, dôsledne ste si našťudovali propozície a podmienky zaradenia do Reprezentačného zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska a chcete sa o probléme rozprávať ako fundovaná osoba s jasným názorom. To však nie je pôda pre vytvorenie objektívneho článku, ktorý je smerovaný verejnosti."

Ďalej mi vysvetlil: „Na objektívne posúdenie návrhov minister kultúry vymenoval odbornú komisiu, ktorá, po zoznámení sa s návrhmi, po našťudovaní problematiky a po zohľadnení všetkých kritérií, vydáva ku každému návrhu kolektívne stanovisko. Za mojím podpisom stojí práve takéto kolektívne stanovisko odborníkov z rôznych oblastí kultúrneho dedičstva Slovenska, ktorému plne dôverujem."

PROTIREČIVÉ NOMINÁCIE

Neoplatí sa v tomto článku robiť zo sokoliarov nešťastníkov, ktorí neuspeli štyri razy. Po každom zamietavom stanovisku sa spolu so svojimi kolegami v zahraničí snažili, čo najviac vyhovieť ďalšiemu posudzovaniu. V ich materiáloch aj s pomocou Rakúšanov a Maďarov pribúdali kópie dokumentov, ktoré jasne dokazujú, že sokoliarstvo ani na území Slovenska nestratilo kontinuitu a že si zaslúži byť na zozname, tak ako sú tam naši dnešní susedia, s ktorými sme v minulosti zdieľali spoločné štáty.

Ocenil som ústretovosť pani Barbory Morongovej, riaditeľky odboru nehmotného kultúrneho dedičstva a kultúry znevýhodnených skupín obyvateľstva Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Nezaradila ma medzi sokoliarov a ani neodmietla rozhovor. „Odborná komisia musí posudzovať stanovené kritériá a ich splnenie. Kritériá nastavuje UNESCO a preklápajú sa do národných zoznamov," konštatuje. „Sokolari nedoložili kontinuitu prvku a jeho medzigeneračnú výmenu. Jednotlivé krajiny sa neradiaria podľa iných krajín, ale postupujú podľa kritérií stanovených UNESCO. Tie sú totožné. Nemôžem hovoriť do toho, kto posudzoval nominácie v zahraničí a ako vyhodnotili splnenie či nesplnenie kritérií. Sokolari v minulých nomináciách sami konštatovali diskontinuitu. Vedia o tom. V poslednej nominácii sa tomuto konštatovaniu vyhýbajú, ale ničím ho ani nevyvracajú. Nemajú ani dokladový materiál o tom, že sa niečo zmenilo." Kde však vzala komisia tvrdenie, že Mária Terézia na území dnešného Slovenska zrušila sokoliarstvo? „Na to sú osoby, ktoré sa venujú histórii. My potrebujeme doklad o kontinuite."

Podľa prezidenta Slovenského klubu sokoliarov pri SPK Alojza Kaššáka však do nominačného spisu doplnili niekoľko dokumentov, ktoré kontinuitu na dnešnom slovenskom území dokazujú. Získali ich aj z archívov v Budapešti a vo Viedni. „Máme

Slovenská sokoliarska budúcnosť.

akoby dva nominačné spisy z predošlých rokov, ktoré si protirečia," hovorí Barbora Morongová. „Ak sa niečo zmenilo, treba to doplniť relevantnými materiálmi. Naším záujmom je rozširovať zoznam a nie niečo blokovať. Nemáme predsa dôvod niečo nezapísať. Našou ambíciou je, aby bol zoznam pestrý. Komisia hlasuje tajne bez dôvodu na konšpirácie. Každý za seba vyjadruje svoj názor na základe predloženej nominácie a jej posudkov."

PODĽA SEBA A TAJNE

Podľa Barbory Morongovej je zapísané do národného zoznamu takmer všetko, čo komunity navrhnu. „Ak aj v jednom roku neuspějú, majú šancu doplniť nomináciu a podať ju znova."

Možno len niekde medzi komisiou a sokoliarimi vzniklo nedorozumenie, ktoré by sa dalo vysvetliť z očí do očí. Jednoducho by sa predkladatelia postavili pred komisiu a keby komisia skonštatovala, že jej niečo nesedí či chýba, tak by predkladatelia nominácie buď veci vysvetlili alebo by hneď vytiahli z kopy papierov jasný dokument. Tak to nefunguje. Komisia hlasuje podľa seba a tajne. Odvolať sa nedá.

„Agendu a chod poradného orgánu zastrešuje Centrum pre tradičnú kultúru a odporúča svoje stanovisko ministrom. Pán minister reaguje na odporúčania komisie. Na zápis neexistuje nárok. Do budúcnosti plánujeme podnietiť, aby komunikácia fungovala na väčšej ploche. Táto potreba rastie s agendou. V zozname pribúdajú každoročne nové prvky. Rozvíjame sa veľmi dobre a darí sa nám," uzatvára Barbora Morongová.

Vladimír Kampf
novinár a fotograf

OZNAČOVANIE DRAVCOV

LICENCOVANÝMI KRÚŽKAMI

Na území SR s účinnosťou od 1. decembra 2017 platí, že všetci chovatelia vtákov, ktorí odchovávajú exempláre spadajúce pod CITES, musia na označovanie odchovaných mláďat používať len krúžky od licencovaného distribútora, ktorým je Štátna ochrana prírody SR.

BEZ LICENCIE HROZIA POKUTY

Nakoľko Slovenská republika nemá iných licencovaných distribútorov, túto distribúciu v plnom rozsahu zabezpečuje Štátna ochrana prírody SR, Tajovského 28B, 974 09 Banská Bystrica. (Podľa § 22 ods. 1 písm. s, zákona č. 15/2005 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov hrozí pokuta od 80,-€r do 16 600,-€ podnikateľovi alebo právnickej osobe, ktorá vyrába alebo distribuuje krúžky bez licencie udelennej MŽP SR.)

K dispozícii je internetový obchod licencovaného distribútora – Štátnej ochrany prírody SR, Tajovského 28B, 974 09 Banská Bystrica, <http://www.sopsr.sk/kruzky/index.php>. Pre distribúciu sú použité dva typy krúžkov materiálu zliatiny hliníka a nerezovej ocele v štandardných priemeroch. Znakom uvedeným na krúžku je kód označenia krajiny (SK), evidenčný kód licencie (D1) a poradové číslo krúžku v registri distribuo-

vaných krúžkov (šesťmiestny číselný kód): SKD1000001. Nakoľko krúžok neobsahuje označenie roku, krúžok je možné použiť k nezameniteľnému označeniu exemplára v ľubovoľnom období/roku. Krúžky sú dodávané na meno, takže si pri nedostatku krúžkov nemôžu chovatelia krúžky medzi sebou posúvať (každé konkrétne číslo krúžku je zaevidované presne na chovateľa, ktorý si ho objednal a môže ho použiť len on).

V § 11 vyhlášky č. 110/2005 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín reguláciou obchodu s nimi a o zmene a doplnení niektorých zákonov sú uvedené nasledovné fakty:

§

Nezameniteľné označovanie exemplárov

- (1) Živé exempláre stavovcov druhov uvedených v prílohe A a v prílohe B osobitného predpisu 2), sa nezameniteľne označujú spôsobom uvedeným v osobitnom predpise. 10) Exempláre druhov uvedených v prílohe č. 6 sa neoznačujú.
- (2) Živé exempláre stavovcov druhov uvedených v prílohe C a v prílohe D osobitného predpisu 2), ktoré podliehajú registrácii podľa § 12 ods. 17 zákona, sa označujú rovnako ako exempláre uvedené v prílohe B osobitného predpisu 2).
- (3) Nedeliteľné uzavreté krúžky uvedené v osobitnom predpise 11) musia mať vyrazený kód z čísel a písmen.

§

LEN KRÚŽKY ZO ŠOP-ky

Keďže všetky dravce sú zaradené v prílohe A alebo B nariadenia Rady (ES) č. 338/97 o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi v platnom znení je na ich označovanie potrebné použiť krúžok od licencovaného distribútora. Napr. druh Kaňúr okrúhlochvostý (*Parabuteo unicinctus*) je zaradený (random Falconiformes spp.) v prílohe B nariadenia Rady (ES) č. 338/97 a prílohe II dohovoru CITES, čiže je potrebné použiť krúžok od licencovaného distribútora.

Takže, keď to zhrnieme, každý chovateľ už musí na označovanie odchovaných dravcov a sov používať len krúžky, ktoré si objedná zo ŠOP SR, môže ich používať pokiaľ ich neminie niekoľko rokov, ale nemôže ich nikomu ďalšiemu poskytnúť. Ak by niekto okružkoval inými krúžkami, ako tými od ŠOP SR, ktoré si sám na svoje meno objednal, dopustil by sa protiprávneho konania, čo značí, že by nebolo zo strany OÚ ŽP uznané nezameniteľné označenie jedinca takýmto krúžkom a ešte by chovateľovi hrozila aj pokuta.

Ing. Daniel Haraba
tajomník SKS pri SPK

TABUĽKA ODPORÚČANÝCH VEĽKOSTÍ KRÚŽKOV

Druh	Pohlavie	Odporúčaná veľkosť od CITES	Požadovaná veľkosť pre chovateľov
Sokol sťahovavý / Falco peregrinus	samec	12,0 mm	11,0 - 13,0 mm
	samica	14,0 mm	13,0 - 15,0 mm
Sokol rároh / Falco cherrug	samec	13,0 mm	12,0 - 14,0 mm
	samica	14,0 - 16,0 mm	14,0 - 16,0 mm
Sokol lovecký / Falco rusticolus	samec	13,0 mm	12,0 - 14,0 mm
	samica	14,0 - 16,0 mm	14,0 - 17,0 mm
Sokol tmavý / Falco biarmicus	samec	12,0 mm	11,0 - 13,0 mm
	samica	14,0 mm	13,0 - 15,0 mm
Sokol hrdzavohlavý / Falco pelegrinoides	samec	11,0 mm	11,0 - 13,0 mm
	samica	13,0 mm	12,0 - 14,0 mm
Sokol myšiar / Falco tinnunculus	samec	9,0 mm	8,0 - 10,0 mm
	samica		8,0 - 10,0 mm
Sokol kobec / Falco columbarius	samec	8,0 mm	8,0 - 9,0 mm
	samica	9,0 mm	9,0 - 10,0 mm
Sokol lastovičiar / Falco subbuteo	samec	9,0 mm	8,0 - 10,0 mm
	samica		9,0 - 11,0 mm
Sokol prériový / Falco mexicanus	samec		11,0 - 13,0 mm
	samica		13,0 - 15,0 mm
Sokol pestrý / falco sparverius	samec		8,0 - 9,0 mm
	samica		9,0 - 10,0 mm
Sokol aplomado / Falco femoralis	samec		9,0 - 11,0 mm
	samica		11,0 - 13,0 mm
Sokol lagar / Falco juger	samec	13,0 mm	12,0 - 14,0 mm
	samica	14,0 mm	13,0 - 15,0 mm
Jastrab lesný / Accipiter gentilis	samec	12,0 mm	12,0 - 14,0 mm
	samica	14,0 mm	14,0 - 16,0 mm
Jastrab krahulec / Accipiter nisus	samec	7,0 mm	7,0 - 8,0 mm
	samica	8,0 mm	8,0 - 10,0 mm
Myšiak hôrny / Buteo buteo	samec	12mm	12,0 - 14,0 mm
	samica	13mm	13,0 - 15,0 mm
Myšiak severský / Buteo lagopus	samec	14mm	13,0 - 15,0 mm
	samica	14mm	14,0 - 16,0 mm
Myšiak červenochvostý / Buteo jamaicensis	samec		13,0 - 15,0 mm
	samica		14,0 - 16,0 mm
Kaňúr okružlochvostý / parabuteo unicinctus	samec		12,0 - 14,0 mm
	samica		14,0 - 16,0 mm
Orol skalný / Aquila chrysaetos	samec	27,0 - 28,0 mm	27,0 - 28,0 mm
	samica		27,0 - 28,0 mm
Orol kráľovský / Aquila heliaca	samec	24,0 mm	24,0 - 26,0 mm
	samica		25,0 - 27,0 mm
Orol krikľavý / Aquila pomarina	samec	20,0 mm	20,0 - 22,0 mm
	samica		20,0 - 22,0 mm
Orol jastrabý / Hieraeetus fasciatus	samec	18,0 mm	18,0 - 20,0 mm
	samica	20,0 mm	20,0 - 22,0 mm
Orol stepný / Aquila rapax	samec		24,0 - 26,0 mm
	samica		25,0 - 27,0 mm

Druh	Pohlavie	Odporúčaná veľkosť od CITES	Požadovaná veľkosť pre chovateľov
Orliak morský / Haliaeetus albicilla	samec	24,00 mm	24,0 - 26,0 mm
	samica	27,0 - 28,0 mm	27,0 - 28,0 mm
Orliak bieloohlavý / Haliaeetus leucocephalus	samec	24,0 mm	24,0 - 26,0 mm
	samica	27,0 - 28,0 mm	27,0 - 28,0 mm
Orliak bielokridly / Haliaeetus pelagicus	samec	24,0 mm	24,0 - 26,0 mm
	samica	27,0 - 28,0 mm	28,0 - 29,0 mm
Výr skalný / Bubo bubo	samec	24,0 mm	23,0 - 24,0 mm
	samica		24,0 - 26,0 mm
Sova snežná / Bubo scandiacus	samec	24,0 mm	23,0 - 24,0 mm
	samica		24,0 - 25,0 mm
Myšiarka ušatá / Asio otus	samec	10,0 mm	9,0 - 11,0 mm
	samica		10,0 - 12,0 mm
Sova lesná / Strix aluco	samec	12,00 mm	11,0 - 13,0 mm
	samica		12,0 - 14,0 mm
Plamienka driemavá /	samec	10,0 mm	9,0 - 11,0 mm
	samica		10,0 - 12,0 mm
Kuvik plačlivý / Athene noctua	samec	8,0 mm	8,0 - 9,0 mm
	samica		9,0 - 10,0 mm

LETNÝ KURZ POĽOVNÍCKEHO TRÚBENIA V LIPTOVSKOM HRÁDKU

Pozývame Vás na jubilejný 10. ročník letného kurzu trubačov, ktorý organizuje Klub trubačov Slovenskej republiky v dňoch 16.-19. augusta 2018 v priestoroch SOŠL v Liptovskom Hrádku.

Viac informácií o kurze a možnostiach prihlásenia získate na webe www.trubaci.sk.

ODCHOV HLUCHÁŇOV

A NENÁSYTNÉ KRKAVCE

Ochranári bijú na poplach a ukazujú prstom na lesníkov, ktorí podľa nich šialene odlesňujú Slovensko a niečia prostredie, v ktorom je tento kurovitý vták schopný prežiť.

Aj lesníci uznávajú, že hlucháňov je menej a z prírody miznú. Hlavný dôvod však nevidia v ich údajnej grobianskej činnosti. Rôzni priatelia týchto vtákov alarmujú spoločnosť. Väčšinou chcú hlucháne monitorovať, rátať ich, nakupovať fotopasce, ukazovať prstom na niekoho, kto ich ohrozuje...

Jednou z ciest, ako hlucháne početne dostať na stav populácie zo sedemdesiatych rokov minulého storočia je posilňovať prírodu s vtákmi z umelých chovov. To nie je jednoduché. Na Slovensku sa touto myšlienkou začal vážne zaoberať podnikateľ zo Sniny Štefan Andrejčík (46). Má bohaté skúsenosti s chovom papagájov a fascinuje ho naša príroda.

Ako inšpiratívny uvádza poľský príklad. Nadleśnictwo Wisła neďaleko slovensko-poľského hraničného prechodu Skalité – Zwardoń vybuďovalo unikátne odchovné zariadenie pre hlucháne. Projekt dotuje prírodnú populáciu vtákmi odchovanými v ľudskej opatere. Podnikateľ uvažuje o výstavbe podobného areálu, ako v Poľsku. Pri Snine sa už snaží zjednotiť pozemky, na ktorých by prírodovedná stanica mohla stáť.

„V Poľsku je to jednoduchšie. U nás akoby o takéto aktivity nebol záujem. Nájde sa dosť organizácií i jednotlivcov, ktorí veci skôr komplikujú, akoby ich posúvali vpred,“ hovorí Štefan. V Poloninách pri Snine sa hlucháne trvalo nevyskytujú. Za posledných tridsať rokov evidujú ornitológovia iba niekoľko pozorovaní. Väčšinou je to zimný, teda mimohniezdny výskyt.

HLÚPY BY NEPRIŠIEL

Stromy zavetvené až po zem hlucháňovi vyhovujú najviac. Redší smrekový les s čučoriedkovým podrastom je pre neho hotovým rajom. Výčítky, že lesníci likvidujú suché či napadnuté stromy a ničia tak hlucháňom prostredie, v ktorom sú schopné prežiť sú prehnané. Hlucháne tak či tak odletia tam, kde majú podmienky na život. Lesy po veternej alebo kôrovcovej kalamite to nie sú, nech sú akokoľvek bezzásahové či chránené. Lesníci môžu rýchlejšie prispieť hlucháňom k ich novému domovu rozumnou výsadbou. Stačí, keď o pätnásť, dvadsať rokov vyrastú smrek. Vtedy nastane situácia, že by bol hlúpy, keby neprišiel. Keby bolo treba, bude tu možno už aj Štefan Andrejčík so svojim chovom. Okrem areálu s možnosťou dozvedieť sa o prírode čo najviac a ukázať návštevníkom a deťom na vlastné oči čo žije v našom okolí je pripravený pomôcť s ich návratom do prírody. Na najvyššej úrovni a v najväčšom množstve ich zatiaľ vracajú do prírody práve Poliaci z Nadleśnictwa Wisła, ktoré je výstavnou skriňou poľského lesníctva. „Je to ideálna cesta ako zachrániť živočíšny druh, kým sa príroda a človek spamätá,“ mieni Štefan. „Je to spôsob, ktorý sa osvedčil u mnohých živočíšnych druhov. Na to je vo svete veľa príkladov.“

NÁDHERNÝ ŽIVOT

Na chov hlucháňov si Štefan zavolať kamaráta lesníka Miroslava Micenka (61), ktorý má s umelým odchovom vtákov bohaté skúsenosti. Podaril sa mu aj doslova husársky kúsok, keď pred rokmi ako prvý u nás a v strednej Európe, umelo odchoval prvé orly skalné. Skúsenosti z tohto unikátu využili aj pri odchove prvých mláďat hlucháňov.

Miro sa do nich doslova zažral. Ako lesník správy Lesopoľnohospodárskeho majetku Ulič š.p. a skúsený znalec života v našej prírode vidí úbytok hlucháňov aj v nadmernom rozšírení krkavcov. „Pokles populácie nemôžeme zvaliť iba na holuby. Je to celý komplex faktorov. Môže byť za tým niekedy len maličkosť. V minulos-

Štefan Andrejčík vo svojej hluchánej voliére.

ti nikto nekrmil diviaky vo výškach nad osemsto metrov nad morom. Dnes sa s tým môžeme stretnúť priamo na lokalitách hlucháňa. Hlucháne vyrušujú aj štvorkolkári, hubári či turisti a najmä premnožené krkavce. Tie priamo ohrozujú hluchánie sliepky, ich znášky alebo hluchánice s mláďatami." Krkavcom pomáhajú v nádhernom živote podmienky, ktoré mu vytvárame. „Je to neoblomný predátor. Ak si nájde sliepku hlucháňa s mladými, je vytrvalý a neprestane dorážať, kým ich všetky nevyzbiera.“

Kuriatka obľubujú živočíšnu potravu - chutia im aj mravce.

Miro Micenko vo voliére s hlucháňom a synom Štefana Andrejčíka. Mirove skúsenosti s odchovom orlov skalných sú perspektívou aj pri odchove hlucháňov.

JEDNODUCHO K POTRAVE

Krkavec v minulosti patril v Európe k vzácnym až výnimočným druhom. Jeho inteligencia prispela k tomu, že zaplavil celú Európu až po Britské ostrovy. „Na naše územie začal výrazne prenikať tesne po druhej svetovej vojne. Prvé pozorovanie a hniezdenie zaznamenali v okresoch Michalovce a Humenné. V roku 1955 mal už obsadený celý východ Slovenska. Približne po Bardejov prešov a Košice,“ vysvetľuje Micenko. Ďalších desať rokov mu stačilo na udomácnenie sa v Nízkych Tatrách a na celom Strednom Slovensku. Ornitológovia ho od roku 1970 evidujú ako pravidelného hniezdiča aj na Morave. Tento rok môžeme de facto považovať za rok obsadenia celého Slovenska. „Pracovníci národných parkov si v tom čase všimli prvé úbytky hlucháňov. Pokles neu-

stále pokračuje. V prípade krkavca je to naopak. Vďaka celoročnej ochrane populácia narastá. Tlak predátorov je na neho minimálny. Raz v živote som videl, ako ho ulovil jastrab. Uloviť ho môže aj orol skalný a počas hniezdenia aj výr. Rastúce počty jednoznačne dokazujú, že krkavce u nás netrpia.“

Za krkavčí sladkým životom je aj činnosť človeka. Skládky komunálneho odpadu sú pre neho prestretým stolom. Chutia mu aj prejdené živočíchy na cestách. „Praktický výkon poľovníctva mu tiež plní žalúdok. Každoročne zostávajú v lese desaťtisíce odpadových vývrhov z ulovenej zveri. Pôvodne krkavec hniezdil v skalách. Po náraste populácie už nepohrdne ani vysokými stromami. Nebráni sa ani obsadzovaniu nížin a poľnohospodárskej krajiny. Aj tu mu k životu pomáha človek a jeho mimoriadna inteligencia. Nedostatok možností na hniezdenie vyriešil na stĺpoch vysokého napätia. Zistil, že aj keď je nekrytá a viditeľná zo všetkých strán, je bezpečnejšie, ako napríklad na strome,“ vysvetľuje Miro Micenko.

Krkavce majú tiež mimoriadnu rozmnožovaciu schopnosť „Pamätám si časy, keď sa vyskytoval iba na Východnom Slovensku. Chodili ho k nám obdivovať a fotografovať českí ornitológovia. A trochu nám tohto európskeho supa závideli. Tešili sa z jeho prenikania na západ. Dnes sa už ozývajú hlasy na redukciu vysokých stavov. Treba si však uvedomiť, že ani lov by situáciu nevyriešil. Máme s tým skúseností z čias, keď mal aj krkavec svoju dobu lovu. Skúsiť na neho tú istú fintu dva razy je nemožné. Použitím zákonných prostriedkov vrátenie strelných zbraní je na neho málo. Aj tu ťaháme za kratší koniec.“

Krkavec a hlucháň proti sebe. Zatiaľ sa zdá, že krkavec má vďaka svojej prehnanej ochrane navrch.

RÁTAJÚ SO STRATAMI

Odchov hlucháňa a aj jeho návrat do prírody sa podaril nielen Poliakom, ale aj Nemcom, Rakúšanom a Čechom. „Naši priatelia sú však znechutení z toho, že z niekoľkých vypustených kurčiat prežilo ledva jedno. Ich odchov je tak neefektívny a berie chovateľom energiu. Môže to spôsobovať aj to, že vypustené mladé nevodí sliepka a nevedia sa samé rýchlo naučiť, ako sa ubrániť predátorom. Stratégia prežitia hlucháňa

v prírode je v tom, že privádza na svet veľké množstvo mláďat. Hlucháne sú plodné už pred dovŕšením prvého roku života, majú krátku dobu inkubácie vajíčok a mláďatá, ktoré netreba kŕmiť. Je jasné, že vsadili na stratégiu početnej rodiny, ktorá ráta so stratami. Príroda s nimi zasa ráta ako s potravou pre predátorov," hovorí podnikateľ Andrejčík.

NEDÁ SA

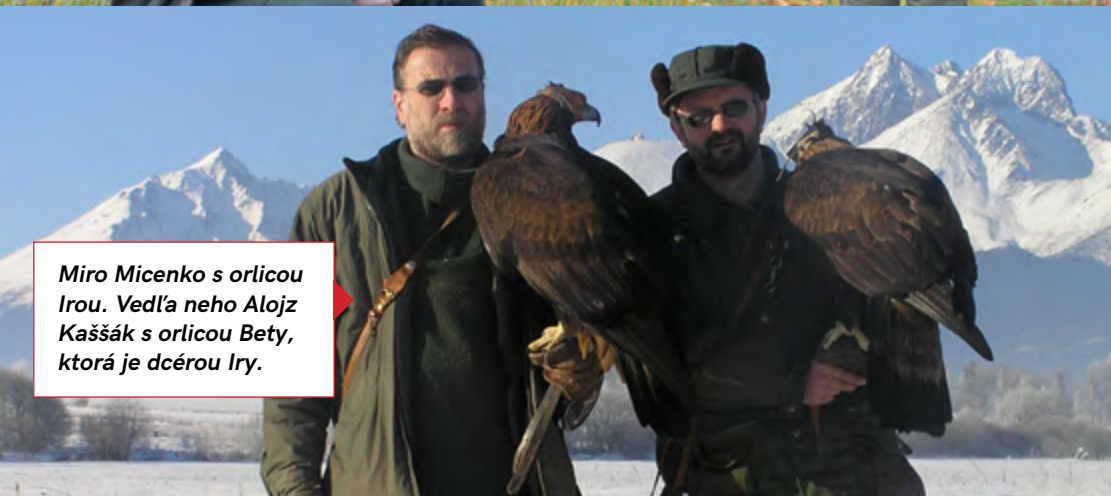
Štefan s Mirom odchovali hlucháne zatiaľ dva razy. Prvé pokusy dopadli málo úspešne, niektoré mláďatá uhynuli na choroby. Získali však nové skúsenosti. „Naším cieľom bolo vyskúšať si, či to budeme vedieť," vysvetľuje Štefan Andrejčík. „Pustili sme sa do toho, aj keď nám na jednej špecializovanej konferencii dookola opakovali, že je to náročné a že sa to v podstate nedá. Dá. V základných podmienkach sa nám to podarilo. Mnoho problémov prebehlo tak, ako sme predpokladali. Zo všetkého máme presné záznamy. Vo voliérach máme kamery. Odchovom hlucháňov sa zaoberáme od roku 2011. Najprv sme priviezli z Poľska dve sliepky a dvoch kohútov.“

Vladimír Kampf
novinár a fotograf

Miro Micenko so šesťročným orlom Mišom z vlastného odchovu.

Nielen lesník, ale aj lesníčiar.

Miro Micenko s orlicou Irou. Vedľa neho Alojz Kaššák s orlicou Bety, ktorá je dcérou Iry.

„TVORÍME PRÍBEHY“

TVORÍME PRÍBEHY O LESOCH

SLEDUJTE TELEVÍZNU RELÁCIU
HALALI NA RTVS.

CHWAL ĆWIK!

44 ŁOWY Z SOKOŁAMI, PIŃCZÓW 2017

V termíne 8.-12. novembra zorganizoval Poľský Klub Sokoliarov „Gniazdo Sokolników“ 44 medzinárodné sokoliarske stretnutie v Pinczove. Revíry v okrese Kielce sú charakteristické najväčšou početnosťou divej zveri v Poľsku.

Vzhľadom na novembrový dátum stretnutia sa lovila zver pernatá - bažanty a srstnatá - zajace. Stretnutia sa zúčastnilo 76 sokoliarov zo šiestich rôznych štátov (Poľsko, Slovensko, Česko, Nemecko, Rakúsko a Belgicko). Lovilo 87 dravcov: 38 sokolov, 39 jastrabov, 5 orlov a 5 kaňúrov okrúhlochvostých. Slovenský Klub Sokoliarov pri SPK reprezentovala v Poľsku skupina šiestich sokoliarov. Počas trojdňovej poľovačky prišlo milovníkom dravcov počasie a mali dobrú náladu. Okrem zorganizovaných revírov, na sokoliarov čakali pripravené spoločenské večery - prezentácie, filmy, či hudba, ktorú si niektorí vychutnali aj v tanci.

Orol kráľovský so svojím úlovkom.

Kráľom jastrabiarov bol vyhlásený Daniel Haraba.

Stretnutia sa zúčastnilo aj veľa pozorovateľov i adeptov sokoliarstva, ktorí s nadšením pozorovali a obdivovali spoluprácu medzi sokoliarom, dravcom a psom.

V sobotu večer sa na výrade vzdala česť 38 bažantom a 15 zajacom. Boli odovzdané aj tituly kráľov lovu v troch kategóriách - sokoly, jastraby a orly. Kráľom jastrabiarov sa stal Daniel Haraba. Celkovo sa s jastrabmi ulovilo 17 bažantov a 4 zajace, so sokolmi 21 bažantov a s orlami 11 zajacov. Raz ročne nám poľské sokoliarske stretnutie umožňuje výmenu skúseností medzi ľuďmi s rovnakým koníčkom a tým, ktorí si vychutnali poľovačku, nabije baterky na ďalší rok.

S poľským pozdravom „Chwal ćwik!“.

Renata Tobolova

členka poľského klubu sokoliarov

Útok samice jastraba lesného.

FESTIVAL V ABU DHABI

POHĽADOM TROCH ŠTUDENTOV

pohľad prvý

Filip Luštiak, študent SOŠL Banská Štiavnica

Tak ako pominulé roky, aj tento rok sa konal v arabských emirátoch medzinárodný sokoliarsky festival, ktorého hlavnou myšlienkou bolo stretnutie predovšetkým mladých sokoliarov z celého sveta, aby sa tak vytvorila nová generácia sokoliarov, ktorí budú naďalej pokračovať v tomto krásnom umení lovu a chovu s pernatými dravcami. A tak sa bude sokoliarstvo dediť z generácie na generáciu.

DECEMBROVÁ MISIA

Naša misia začala v nedeľu, 3. decembra. Odlietali sme z Budapešti o tretej poobede a do Dubaja sme doleteli pred polnocou miestneho času (rozdiel 3 hodiny). Na letisku nás už čakali organizátori. Autobus nás dopravil do mesta Al Ain, kde sme prežili nádherné tri dni.

Festivalu sa zúčastnili sokoliari z takmer 60-tich krajín sveta a každý prezentoval sokoliarske zvyky a tradície vo svojej krajine. My sme reprezentovali nielen Slovenský klub sokoliarov pri SPK, ale zároveň aj s hrdosťou rozprávali o školách na Slovensku, kde sa sokoliarstvo vyučuje.

MLADÍ SOKOLIARI - PESRPEKTÍVA A KONTINUITA

Z SKS pri SPK tu boli študenti Základnej školy s materskou školou Maximiliana Hella zo Štiavnických Baní, na ktorej sa vyučuje ako povinný predmet sokoliarstvo - Tobias Tulipán a Samuel Kuka pod vedením riaditeľa Mgr. Pavla Michala, spolu s jeho veľmi dobrým priateľom, sokoliarom a zároveň aj našim tlmočníkom Marošom Karabiňošom. Zostavu stredných škôl tvorili bývalá študentka ZŠ s MŠ M.Hella v Štiavnických Baniach, teraz žiačka Strednej odbornej školy Pod Bánošom v Banskej Bystrici - Lucia Hudecová, ďalej Ivana Profantová a Filip Luštiak - sokoliari zo Strednej odbornej školy lesníckej v Banskej Štiavnici. Z vysokých škôl náš klub reprezentovali sokoliari Veronika Šamajová, Matúš Pivovar a Valentín Priehoda z Technickej univerzity vo Zvolene a Barbora Maruniaková s Nikolou Vírokovou z Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach pod vedením MVDr. Ladislava Molnára, PhD. Samozrejme nesmieme zabudnúť na nášho najmladšieho sokoliara - Viktorka Molnára, ktorý má síce iba desať rokov, ale celú cestu zvládol lepšie, ako my všetci dokopy.

Zľava: Veronika Šamajová, Ladislav Molnár, Viktor Molnár, Ivana Profantová.

WORKSHOPY V ŠIATROCH

Cez deň tu boli organizované rôzne workshopy v šiatroch, kde sme si mohli vyskúšať výrobu sokoliarskych čiapočiek, manipuláciu s telemetriou, zúčastniť sa prípravy typickej arabskej kávy a prednášok zameraných na choroby dravcov a rôznych iných aktivít. Pri príprave typickej arabskej kávy sme všetci sedeli vo veľkom kruhu kde v strede tleli rozžeravené uhličky, na ktorých sa pomaličky pražili kávové semiačka. Aby však neprihoreli, tak sa k nim prisypával piesok, a ten teplo z uhliakov reguloval a o to bolo praženie semiačok kvalitnejšie. Následne keď boli semiačka upražené, piesok sa od kávy jednoduchým zatrasením panvice (nádoby na praženie semiačok) oddelil. V strede areálu sa na plátne premietali rôzne sokoliarske filmy. Dokonca premietli aj Sokoliara Tomáša, čomu sme sa všetci potešili.

Podvečer sa konali ukážky lovv v púšti – lov zajacov na koni s kopijou, lietanie sokolov pomocou moderných technológií ako je napr. dron, lov Dropa hrivnatého (hubary) (*Chlamydotis undulata*) z terénnych automobilov, čo bol pre mnohých z nás nezabudnuteľný zážitok. Štvrtok, 7. decembra sme sa z púšte Al Ain presunuli do mesta Abu Dhabi. Prvý deň sme mali voľný. Navštívili sme pláž Corniche Beach Abu Dhabi, pozreli mesto a večernú mešitu Sheika Zayed.

Workshop v beduínskom stane.

HELIGÓNKY A SPEV

Ďalšie dni sme strávili v Khalifa Parku, Abu Dhabi. Ráno, pri vstupe do areálu sme sa boli pozrieť na neďalekú výstavu fotografií. Ďalej, sme sa postupne presúvali pomedzi stánky iných krajín sveta. Tu prezentácia sokoliarstva v jednotlivých krajinách prebiehala oficiálnejšie. Každá krajina mala pridelený svoj stánok s množstvom propagačných materiálov, posterov a ručných výrobkov, ktoré si doniesli a navzájom vymieňali. Jednotlivým záujemcom sme rozprávali kto sme, odkiaľ sme, kde študujeme a ako sme sa dostali ku sokoliarstvu. Prezentovali sme slovenský folklór s pomocou heligoniek a spevu. Žiaci technickej univerzity a strednej lesníckej školy predviedli ukážku trúbenia na lesnom rohu. Ľudia, ktorí reprezentovali svoju krajinu, ale aj domáci, boli

veľmi ústretoví. Obrovské množstvo mladých ľudí, v nás evokovalo pocit pohodlia. Každý jeden z nás mladých sokoliarov, mal možnosť získať rôzne, niekedy aj pomerne netradičné poznatky a skúsenosti od našich rovesníkov. S niektorými sme dodnes v kontakte. V jednom stánku bola ukážka výroby audiovizuálneho signalizačného zariadenia, ktoré slúži na zisťovanie polohy zaleteného dravca v korunách stromov. Toto zariadenie sa aplikovalo na chvost Jastraba lesného. Táto sokoliarska pomôcka sa používa najmä v oriente.

Veľmi príjemné tu bolo stretnúť bývalého študenta univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach – Johana Forsmana. Taktiež do nášho stánku zavítala pozrieť jeho excelencia, veľvyslanec SR v SAE Dušan Horniak. Celý pobyt nám spríjemňovali chalani s Ivkou, ktorí nám vyhrávali naše typické slovenské ľudové piesne z rôznych regiónov Slovenska a trúbili najrôznejšie poľovnícke signály, slúžiace okrem iného aj na zahájenie a ukončenie sokoliarskych lovv. V piatok nás svojou prítomnosťou poctil Sheikh Mohammed Bin Zayed Al Nahyan, korunný princ z Abu Dhabi. Pri tejto príležitosti sme mu darovali množstvo darov, zaspievali a zahráli sme mu naše ľudové piesne a poďakovali sme sa mu za pozvanie na túto udalosť.

Zľava: Matúš Pivovár, Ivana Profantová, Filip Luštiak, Valentín Priehoda.

PREDNÁŠKA NA UNIVERZITE A POĎAKOVANIE

Z krásneho snečného a teplého počasia do krajiny plnej snehu sme sa vrátili v nedeľu, 10. decembra. So sebou sme si priniesli kopec zážitkov, na ktoré budeme ešte dlho spomínať. Po návrate domov, sme sa rozhodli na Technickej Univerzite vo

Zvolene, pre členov a nadšencov sokoliarskeho krúžku usporiadať prednášku zameranú práve na IFF 2017. Ohlasy boli príjemné, našim členom sme prezentovali ukážky lovv, samozrejme obdobne i letové ukážky so sokolom loveckým.

Zľava: Barbora Maruniaková, Johan Forsman, Nikola Vírovková, Ladislav Molnár.

Na záver by sme sa chceli poďakovať pánovi MVDr. Ladislavovi Molnárovi, PhD. za umožnenie sa zúčastniť tohto festivalu, za skvelé rady a doktorské znalosti, s ktorými nás neustále prekvapuje, za jeho trpezlivosť s nami a umožnenie pokračovať a rozvíjať naše vedomosti v sokoliarstve. Veľká vďaka mu patrí aj za jeho úsilie pri prezentovaní resp. tlmočení našich škôl. Poďakovanie od nás samozrejme patrí aj Mgr. Pavlovi Michalovi, ktorý je mnohým z nás základňou nášho sokoliarstva, keďže naše začiatky spadajú pod neho. Práve on je ten človek, ktorý nás naučil láske k sokoliarstvu. Nemožno zabudnúť poďakovať ani Marošovi Karabinošovi, nášmu tlmočníkovi a kamarátovi, ktorý nám pomáhal pri nejasnostiach s prekladom (bez neho by možno náš výklad mal úplne iný význam).

pohľad druhý

Matúš Pivovar, študent TU Zvolen

Naše putovanie začalo 3. decembra 2017. Na Slovensku bolo chladno. Cesta zo Zvolena na letisko v Budapešti nám ubehla pomerne rýchlo. Nasledoval šesťhodinový let s miestom pristátia v Dubaji. V Spojených arabských emirátoch ma ihneď zaujal prepych tohto kraja. Moje prvé dojmy boli plné nadšenia už na letisku. V ten deň nás ubytovali v jednom luxusnom hoteli v meste Al Ain. Strávili sme tu 3 dni. Každý z nás sa riadil podrobnými inštrukciami. Ráno o 7:00 boli raňajky a hneď po nich nasledovala cesta autobusom. Prvé dni sme obdivovali faunu a flóru, ako aj kultúrne pamiatky a stavby.

Zľava: F. Khan, A.H. Bharwanom, I. Profantová, F. Luštiak, M. Pivovar, V. Šamajová, L. Hudecová, V. Priehoda, N. Viroková, B. Maruniaková.

Po príchode do centra diania tohto veľkolepého festivalu sme sa zaregistrovali. Následne nás presunuli do šiatru, kde sme vítali delegátov z rôznych krajín. Komunikácia so zástupcami krajín z USA, Peru, Belgicka, Jordánska a mnohých ďalších prebiehala za pomoci pána MVDr. Ladislava Molnára, PhD. Celý festival bol poňatý v duchu voľných prezentácií sokoliarov a ich činností. Spoznali sme mnoho kultúr. Oslovili ma hlavne Mexičania, ale aj Mongoli. Navzájom sme si vymieňali skúsenosti a kontakty. Našli sme tam budovu, kde sa vyučuje sokoliarstvo pre mladých nadšencov. Dozvedeli sme sa, že tam bola prezentácia Mongolska - interaktívne vytvorená prezentácia a jej prednes mladými sokoliarimi bol fascinujúci. V inej miestnosti nás upútali obrazy najvýznamnejších sokoliarov v Spojených Arabských emirátoch. Jedným z nich bol aj Sheikk Zayed Bin Sultan Al Nahyan, vďaka ktorému sú Arabské emiráty takou vyspelou krajinou.

ŠPANIELSKE ČIAPOČKY

V nasledujúci deň sme po príchode navštívili iné šiatre. Hneď vedľa nás boli Španieli, ktorí učili mladých sokoliarov šiť čiapočky. Boli vybavení nástrojmi a samozrejme kvalitnou kožou. Dokonca si z nej každý z nás mohol ušiť vlastnú čiapočku pre svojho dravca. Okrem iného sme boli aj vo voliére, kde nám domáci ukazovali sokoly lovecké či rárohy na mangalách. Niektoré sme si mohli na chvíľu prevziať. Bol to neopísateľný zážitok. Popri tom všetkom, som mal možnosť osobne spoznať dvoch Pakistancov. Spoločne sme zdieľali naše sokoliarске zážitky. Okrem nich sme spoznali aj organizátorov, ktorých zaujal náš spev a ľudový tanec v detviaskom kroji. Večer sme sa vybrali na terénnych autách do púšte. V každom vozidle bol jeden sokol lovecký. Lovili sa najmä hubary (dropy). Krásna scenéria pri západe slnka tomu dodávala svoje čaro. Všetky tieto skúsenosti mi ostanú v pamäti ešte veľmi dlho.

Matúš Pivovar a Veronika Šamajová.

ĽAVY, KÁVA A PREZENTÁCIE

Tretí deň, náš posledný v meste Al Ain, sme si naplno užili. Vozili sme sa na ľavách, obdivovali kultúru a spoznávali nových ľudí. Jeden starý pán nám ukazoval ako sa varí káva. Ponúkal nám ju, a mimochodom bola výborná. Počas celého pobytu v tejto krajine, bolo tiež našou úlohou prezentovať Slovensko v sokoliarstve. Zameriavali sme sa hlavne na edukačnú činnosť na školách, z môjho pohľadu to bola TU vo Zvolene.

Veronika Šamajová s miestnym sokoliarom v tradičnom odevu.

pohľad tretí

Veronika Šamajová, študent TU Zvolen

4 - 9 December 2017 9 - 4 ديسمبر

Popoludní tretieho decembra sme leteli do Dubaia z Budapešti. Tri dni sme bývali na hoteli v Al Ain a celý deň sme strávili vždy v púšti v sokoliarskej škole Sheika Mohammeda Zayeda, kde sa deti zo Spojených arabských emirátov chodia vzdelávať v oblasti sokoliarstva.

PREDNÁŠKY A TRADÍCIE

Každý deň sme mali naplánované rôzne odborné prednášky, od problematiky ochorení a terapie u dravcov, cez výcvik, workshopy, až po tradície rôznych krajín. Našu kultúru sme odprezentovali typicky slovensky spevom, heligónkami a lesničari trúbili rôzne lesnícke signály, ktoré sa využívajú aj pri sokoliarskych lovoch. Mali sme možnosť vidieť divokú faunu a flóru púšte, boli tam aj živé Agamy. Mali sme možnosť si zajazdiť na ťave a arabských koňoch. Zúčastnili sme sa tradičných lovov v púšti na dropy (hubary) a divokej, zdôrazňujem divokej jazdy s jeepmi cez púštne duny. Vyskytli sa situácie, keď auto doslova plávalo 3 metre dole dunou ako na práškovom cukre a znovu sa rozbehlo. Miestni nám ukazovali svoju kultúru, tradície, špecifickú prípravu kávy v púšti, ženy nám krásne pomaľovali dlane hennou, čo bolo absolútne umelecké dielo.

ŠEJK S KNIHOU O UNIVERZITE

Vo štvrtok sa začal veľkolepý IFF 2017 v Abu Dhabi. Počet zúčastnených krajín bol približne šesťdesiat. Každý jeden stan patril trom krajinám. Obdivovali sme zaujímavé mongolské jurty a indiánske típí. Priebeh dňa bol podobný ako v meste Al Ain. Našu krajinu sme prezentovali veľmi úspešne aj vďaka lesničarom. Každú chvíľu zaznievali poľovnícke signály i fanfáry. Pestrosť nášho prezentovania zabezpečili heligonkári. Popoludní nás všetkých prišiel navštíviť korunný princ z Abu Dhabi, Sheikk Mohammed Bin Zayed Al Nahyan. Ako študenti TUZVO sme mu darovali knihu o našej škole. V ten deň sme navštívili aj Sheikk Zayed Mosque, čo je voľne prístupná mešita v meste Abu Dhabi. Na tomto festivale som sa zdokonalil v anglickom jazyku a mal som možnosť spoznať ľudí z mnohých krajín - od Česka, Poľska, Nemecka až po delegátov z Číny či Japonska. Mnohé priateľstvá pretrvávajú dodnes, za čo som nesmierne vďačný. Aj keď mi účasť na tomto festivale, ako aj celej ceste dala veľa skúseností a zážitkov do života, v posledné dni som sa už nemohol dočkať našich slovenských hôr. Na záver by som sa chcel poďakovať Slovenskému klubu sokoliarov pri Slovenskej poľovníckej komore za výber delegácie z TUZVO na medzinárodný sokoliarsky festival.

Súboj sokola a hubary.

Letiaca hubara alias drop hrivnatý (*Chlamidotys undulata*).

ŠTUDENTI A NOVÁ KULTÚRA

Celá myšlienka tohto ročníka festivalu bola tá, aby sa stretli študenti škôl z celého sveta a zdieľali sme spolu skúsenosti, nápady a ďalšie možnosti ako rozvíjať svoj potenciál v sokoliarstve. Rada cestujem a spoznávam nové kultúry a jedlá. Hotely mali špičkových cukrárov a každý deň nám boli podávané jedlá z rôznych kútov sveta, čiže som mohla ochutnávať niečo nové a zaujímavé. Mali sme jeden voľný deň, tak som sa okúpala v mori, ktoré aj napriek tomu, že bol december bolo ešte dosť teplé. Mesto Abu Dhabi a Dubai sú mimoriadne nadčasové a luxusné, disponujú obrovskými stavbami rôznej architektúry. Možno niekto spochybňuje pozíciu ženy v tejto krajine, ale domáci sú mimoriadne milí ľudia a svoje ženy si veľmi vážia. Ženu si tu môže zobrať iba muž, ktorý je schopný sa o ňu postarať. Muži prísne dodržiavajú zásady svojho náboženstva a neflirtujú s cudzími ženami ani len zdĺhavým pohľadom, za čo sa v tejto krajine môže muž dostať až do väzenia. Aj na nás, ako na cudzinky, sa muž nedovolil pozrieť do očí dlhšie ako 5 sekúnd.

Drop a fava – typickí obyvatelia púštnych priestorov.

OSVETLENÉ DIAĽNICE A VEGETÁCIA

Keďže krajina disponuje obrovským množstvom elektrickej energie, ktorá je produktom pri ťažbe ropy, všetky cesty a diaľnice sú vysvietené. Pri cestných komunikáciách a v mestách sú umelo vysadené rastliny a stromy, ktoré sú adaptovateľné na miestne klimatické podmienky a zavlažovací systém je riešený obyčajnými čiernymi hadicami, ktoré vedú niekoľko desiatok kilometrov popri vegetácii a zásobujú ju vodou. Dôvodom výsadby vegetácie je vzťah zosnulého šejka k lesom nášho charakteru. Domáci chovajú na farmách ťavy, kozy a ovce na mäso a pestujú palmy, ktoré rodia tradičnú národnú plodinu d'atle. Cesta púšťou bola neopakovateľným zážitkom, niektoré duny dosahovali výšku aj 30 metrov. Z festivalu som si odniesla množstvo skvelých zážitkov, nových priateľstiev a rozšírila som svoje znalosti v oblasti sokoliarstva.

ZVUKY LESA 2018

MAJSTROVSTVÁ EURÓPY

VO VÁBENÍ JELEŇOV

1.9. 2018

www.msa.sk

MAJSTROVSTVÁ EURÓPY

POĽOVNÍCKYCH TRUBAČOV

28. - 30.9. 2018

www.trubaci.sk

BIELE STUDNIČKY 2017

STRETNUTIE V SEČOVCIACH

V dňoch 9.-12. novembra sa uskutočnilo pri Sečovciach v areáli ubytovacieho komplexu Biele Studničky sokoliarské stretnutie s medzinárodnou účasťou. V poradí už dvanásť stretnutie v revíroch východného Slovenska si prišli vychutnať hostia a sokoliari z krajín, ako Veľká Británia, Španielsko, Nemecko, Srbsko, Rakúsko, Holandsko a Česko. Zúčastnilo sa 23 dravcov, počtom: štrnásť orlov, tri sokoly, dva jastraby a štyri harrisy.

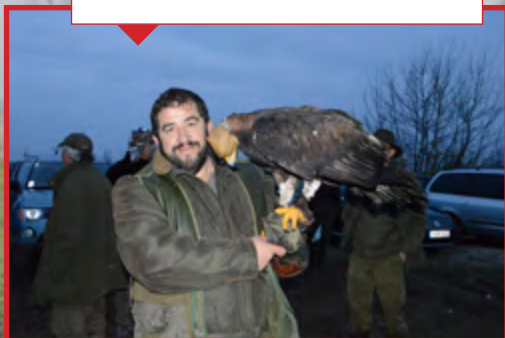
Tradične sa lovilo v Poľovníckom združení Bažant Trebišov a v Poľovníckom združení Ternava Sečovce. Dravce boli výborne pripravené a počas príjemného počasia ukázali, čo dokážu. Avšak, ako je už dobre známe, dobre vyškolené zajace sa len tak

nedali a aj napriek veľkému počtu útokov sa počas troch dní chytilo osem kusov. Aj keď počet útokov bol dostatočný a každý sokoliar mal šancu, nebolo jednoduché niečo uloviť. Čo sa týka bažantov, to tiež nebolo jednoduché. Novembrových silných bažantov sa podarilo uloviť dvoch, o čo sa zaslúžila šikovná Džordžova mladá samica sokola sťahovavého, ktorá podávala super výkon. Orlia skupina sa mohla pochváliť piatimi kusmi srnčej zveri. Celkovo preto môžeme sokoliarské stretnutie zhodnotiť ako úspešné.

V revíroch sme mohli zažiť aj pekné momenty, nielen čo sa týka lovu. Tradične nás sprevádzali orly kráľovské, rozosmiala nás väčšia skupina myšiariok močiarnych, ale aj pastier kôz, ktorý mal pár kusov aj v srnčom odtieni. Doplnkový program tvorila návšteva Vlastivedného múzea v Trebišove spojená s ochutnávkou tokajského vína. Sobotňajší večer tradične patril slávnostnej večeri, kde sme si 11. novembra 2017 pripomenuli 50. výročie sokoliarstva u nás. Priatelia z Česka, Mirka a Lubor Křivkovci a Jirka Galát, ale aj naši starší sokoliari sa vrátili v čase a zaspomínali, ako sa spolu aj po rozpade Československa navštevovali a naďalej spolupracovali. Aj hostia z Veľkej Británie uznali, že sokoliarstvo u nás je stále na vysokej úrovni, preto sa už dvadsať rokov stále vracajú k nám, hoci aj bez svojich dravcov. Preto verím, že aj o rok sa takto stretneme a užijeme si náš koníček plnými dúškami.

*Ing. Ľubomír Engler, ml.
Sokoliarske stredisko Zemplín*

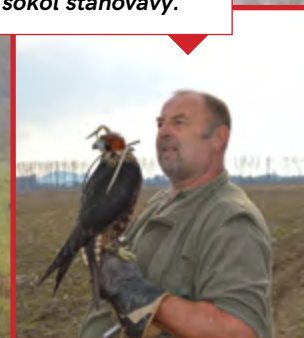
Ľubomír Engler s orlom skalným.

Sokoliar z Holandska s jastrabom.

*George Hafner
a sokol sťahovavý.*

Jaro Kanát a orol skalný.

Jaro Capulič so sokolom sťahovavým.

Martin Tomčej a sokol sťahovavý.

Fínske jastraby sú svetlejšie sfarbené ako stredoeurópske.

JASTRABICA

AKO SOM SA DOSTAL K „FÍNKE“

Za tridsaťpäť rokov registrovaného sokoliarčenia sa zo mňa stal jastrabi-ar. V roku 1983, kedy som si zháňal svojho prvého evidovaného jastraba, to bolo v podstate veľmi jednoduché. Obnášalo to napísať krátku žiadosť, nejaký kolok a poslať na príslušný okresný úrad. Po súhlasnom stanovisku som si mohol vybrať mladého jastraba z hniezda, so súhlasom príslušného poľovníckeho združenia.

TAK TO PROSTE BOLO

Malo to svoje čaro: prehľad o hniezdiacich pároch, samotné lezenie a výber toho pravého jedinca. Boli to zaujímavé časy, podotýkam, že to bolo v čase, kedy bol jastrab štyri mesiace v roku lovenou pernatou škodnou. Za necelých osemnásť rokov som s mojou jastrabicou zažil veľa krásnych loveckých momentov, ale i chovateľských chvíľ, pretože od tretieho roku života, až do posledného znášala vajcia a spolu sme, čo to „podloženie“, aj vychovali. O cielené odchovy sme sa nesnažili, pretože získať nové jedince nebol problém. Sokoliarske stretnutia, ktoré sa organizovali v týchto rokoch tomuto trendu presne aj zodpovedali: 40 jastrabov, 2 – 3 sokoly, 1 – 2 orly. Lovili sme všetci spoločne v jednej rojnici, prísne pravidlá púšťania a množstvo nebezpečných situácií, niekedy i so smutným koncom. Hmm, tak to proste bolo...

NÁHRADNÍK HARRIS

A keďže každý príbeh má i svoj koniec, jedného dňa sa moja jastrabica pomí-nula. Nakoľko som žil sokoliarsky veľmi aktívne, čo mi myslím zostalo dodnes, strata dravca ma veľmi zasiahla. Následne, bohužiaľ, doba priniesla zmenu legislatívy a jastrab prešiel v prílohe CITESU do skupiny „A“. Stratil som dva roky zbytočnej korešponden-cie s MŽP SR, kým som pochopil, že tadiaľto cesta nevedie. Zúfalý z bezdravcovej situácie, som sa rozhodol pre jednoduchšiu cestu, dravec skupiny „B“ harris. Umelý odchov jastraba na Slovensku bol v plienkach a odchovy z Nemecka a Rakúska sa mi videli cenovo náročnejšie. Po štyroch rokoch výcviku harrisa som pochopil, že dravec je to milý, inteligentný aj lovecky snaživý, no jastrab to proste nie je. Často som pri lo-voch na zajaca mal dojem, že pri jeho subtilnejšej konštitúcii môže prísť k zraneniu. Čo sa mu nakoniec i stalo, síce v domácom prostredí, keď si zmeral sily s našim domácim „horským“ zajačiskom a bohužiaľ odnieslo si to krídlo.

FÍNKA Z ROSENBURGU

Celý tento evolučný proces hľa-dania vhodného dravca na moje podmien-ky, ma opäť vrátil k myšlienke na jastraba. Nakoľko som si tento fakt uvedomoval už dlhšie, tak som sa finančne na tento krok pripravoval viac rokov, no a zranenie harri-sa rozhodlo. Samozrejme ako loviaci „jast-rabiar“ s harrisom na ruke bol som na stret-nutiach v loviacich jastrabích skupinách. No a tu som nemohol prehliadnuť Miloša Súkeníka s prekrásnou jastrabicou, nad-priemerne veľkou a nadpriemerne úspešne loviacou. Títo dvaja to proste vedeli. Slovo dalo slovo a ochota z jeho strany mi ponúk-la dve možnosti: prvá – jastrab z Ruska, Ci-tes no termín koncom kalendárneho roka, druhá – kamarát Vlado Garaj robí umelý odchov fínskych jastrabov v Rakúsku. Mož-nosť získania váhovo netradičného jastraba, osobný odber a vo vhodnom čase na vý-cvik ma jednoznačne nasmerovali k druhej možnosti. Telefonát k Vladovi na Rosenberg – seriózne jednanie, predbežná dohoda s vážnym záujmom o samicu. Dostal som sa do poradovníka, nedostatok samíc v prvom roku ma odsunul na rok 2014. Koncom júna prišla správa – Peter môžeš si prísť pre samicu, no nie je k dispozícii čistá fínka, ale len polovičná – ma vôbec neodradili. Vybrať som si mohol z dvoch krásnych hniezdošov. A vybral som si hneď. Tá moja mala neskutočne dlhé prsty ako sťahovák, jednoducho láska na prvý pohľad. Dotiahli sme papierové náležitosti a nasledovala cesta domov.

LIETANIE NA MARÓDKE

To som vtedy ani netušil, že za tri týždne sa sem budem musieť vrátiť z dôvodu kontroly odchovu jastrabov rakúskou štátnou ochranou prírody. A cesta to bola neskutočne náročná. Medzičasom sa zo mňa stal ťažký maród s chrbticou na 6 mesiacov. Nikdy nezabudnem na päť hodinovú cestu, kde som ležal na podlahe dodávky na jednej drevenej palete s rukou na krabici s jastrabom. Asi to tak musí byť, že poriadneho vtáka si človek musí zaslúžiť. Bolo mi jasné, že tento rok sa s mladou samičou sokoliarskeho stretnutia nezúčastním z dôvodu maródky. Keďže čas ma nesúril, prispôbil som výcvik jastraba novej situácii. Lietanie v maximálnej kondícii, v ktorej bola ochotná lietať. Cieľom bolo čo najlepšie ju vylieťať a zároveň ju postupne lovecky navádzať. Výcvik som skrátil na krátky čas – prílety na rukavicu a veľmi skoro som prešiel na sledovačku, kde som ju na konci odmenil a motivoval živou korisťou. Dravec takmer nevolal a veľmi dobre sledovala denne 2 – 3 km. Často sa mi stalo, že v polovici lietania sa okúpala a mokrá ako kačica sledovala ďalej. Keď som jej niekedy v polovici sledovačky dal prílet na rukavicu, stalo sa, že po prílete ani nemala taký záujem o odmenu. Pre ňu bola tá pravá motivácia lov na konci sledovačky. Buď to bolo morča alebo holub. Odmeny boli silné. Nikdy som jej nepomáhal korisť zabiť, tým že bola naozaj vo vysokej kondícii hrala sa s úlovkom doslova ako mačka s myšou. Buď si ju vyhadzovala, no nezabila hneď alebo ju nechala vzdialiť sa od seba a potom ju lovila. Niekedy to trvalo i desiatky minút. Dravca som v prvom roku vôbec nevážil, celý výcvik som hodnotil podľa jej ochoty spolupracovať. Podotýkam, že takto by som nikdy dravca necvičil, keby som naháňal čas – pripraviť ho na sokoliarske lovy.

Peter Novák so svojou fínkou a napravo ohnivý pohľad jastraba.

Fínske jastraby sú výkonní lovci.

VÝCVIK NA LOV ZAJACA

S výcvikom na lov zajaca som začal až niekedy v októbri. Používal som domáce králiky divo sfarbené. Bol som si vedomý negatívneho návyku na nebežiacu korisť, no nemal som na výber. Začal som s menšími králikmi a postupne som ich veľkosť zvyšoval. Králik som nedával často, no keď ho ulovila, nikdy som jej neutekal pomôcť, nechal som jej čas pochopiť, kde je tá brzda – je to hlava. Kŕmenie začínalo od hlavy, bolo z králika a odmena bola v porovnaní s výcvikom veľká. Postupne som ju kondične upravoval a lov králika a následná odmena na ňom ju vždy kondične zdvihli. Aby som jej to sťažoval umiestňoval som králika do trávnatých krytov, útoky do svahu a zvyšoval som vzdialenosť na 70 – 80 m. Takýmto výcvikom som dosiahol to, že jastrabica lovila králikov v relatívne vysokej kondícii a odmena bola vždy veľká. Bolo zaujímavé, že napriek lietaniu v tak vysokej kondícii jastrabica si sama vyhľadávala lovecké situácie, ktoré ma naozaj niekedy zaskočili. Napr. myšiak krúžiaci asi v 80 m výške na vzdialenosť, tak 120m. Z rukavice útok priamočiara k myšiakovi bez akéhokoľvek navádzania, zvesila ho doslova zo vzduchu. Na zemi sa pustili, myšiak odletel bez ujmy. Zimné sledovačky v starom ovocnom sade som musel úplne vynechať z výcviku pre opakované a veľmi razantné útoky na srnčie, nakoľko som sa bál o jej zranenie. Lietal som do konca marca. Preperenie prebehlo veľmi dobre. Výborne sa mi osvedčila preletovačka (prístrešok, 4m lanko, hrazda). Dravec si sám reguluje pobyt na slnku, daždi, má stále prístup k vode a super si zabrusí zbrane na ihličky pri bočnom vyrazení na trávniku. Rok 2015, začal som výcvik koncom augusta, pár príletov na šnúre a voľné lietanie presne v duchu 1 roka. Výcvik lietania sledovačkou, neskutočné ako tohto jastraba baví lietať.

BEZ VÁŽENIA, ALE UVÁŽLIVO

Priblížil sa október, to bude jej prvý lov divokých zajacov. Kondične som ju sledoval podľa ochoty príletov, opäť cvičné králiky, ale iba tri, asi s týždňovým odstupom,

veľká odmena. Sledovačka a výcvik stále v relatívne vysokej kondícii, bez váženia. Asi tak dva týždne pred stretnutím som ju začal sťahovať tak, ako dosiaľ nebola zvyknutá. Samica úžasne pritvrdila, doslova som trpol, čo vyvedie v teréne. Mačky a srnčie, to bola moja nočná mora. Keďže som vôbec nepoznal jej kondičný rozsah na divého zajaca, cestoval som na stretnutie s malým srdiečkom. Chlapci „fíni“ mi volali, že v akej kondícii lietam, ani mi nechceli veriť, že nevážim. A tak po príchode na stretnutie som musel absolvovať váženie. Váha 1170g: veľa, málo? Zajtra uvidíme, hodina pravdy! A bola veľmi príjemná. Aja hneď na prvý pokus ulovila zajaca. Výborná technika, čistá hlava. Nasledovala dosť veľká odmena, veď je to jej prvý. Krásny pocit, veľký kameň obáv je preč a už len sleduješ ako skúšajú šťastie ostatní. Skupina to bola veľmi silná, štyri fínske samice, skúsení lovci a plus „kluci“ z Česka so staršími super loviacimi samícami. Nakoniec skoro všetci úspešní.

Pohľad do jastrabej voliéry.

VÝVRŽOK JEJ ZMENIL CHUŤ

Druhý deň, cítim, že som pod drobnohľadom kamarátov. Bola to náhoda, alebo to tej fínke naozaj ide. Asi od 10 do 12 hodiny Aju ani nemyklo a šancí bolo dosť. Asi som to prehnal s odmenou – vravím si. Ale veď bol prvý. No keď samica o 12 hodine vyhodila obrovitý vývržok, karty sa úplne zmenili. Zrazu to bol iný vták. Nasledoval útok do 300 m, niekoľkokrát opakovala, no zajko bol borec. Čiapka na ukludnenie a oddych dravca, medzitým majú už všetci nalovené. Dnes im to ide. Ostal som už len ja, koniec poľa sa blíži, chlapci sa zúžili okolo mňa, ešte aspoň jeden pokus a prišiel. Zajo vybehol asi na 30m, krásny útok – je to tam, ako vraví Miloš. Silná skupina, všetci máme „naloveno“. A to mala ráno váhu 1240g. Tretí deň – pekný revír, ranné váženie – 1270g, opäť som neistý, čo bude v revíry. Zbytočne! Aja na prvý útok zase perfektne viazala zajka. To je neskutočné, akú ma loviacu techniku. Myslím, že jej váha a sila, zbrane ako ihly a silná motivácia z nej robia perfektného lovca. Nakŕmenie do maxima, tak toto som naozaj nečakal, keď som cestoval na stretnutie. Za tri dni som štyrikrát púšťal a ulovil tri zajace. V duchu porovnávam lov s mojou prvou samičou a s touto fínkou, som nadšený. Neskôr aj v reáli ďakujem chlapcom Milošovi Súkeníkovi a Vladovi Garajovi, že ma prijali do klubu „fíniiek“ a vybavili ma, aj keď len „polovičným“ fínskym jastrabom.

Peter Novák

Sokoliarske stredisko Trenčín

SEVERSKÉ JASTRABY

V tomto článku Vám chceme opísať dva „modely“ severských jastrabov. Konkrétne ide o jastraba lesného fínskeho a jastraba lesného zo severných ruských teritórií. Fínsky jastrab sa delí na dva poddruhy fínsky gentilis gentilis (južné a centrálné Fínsko) a fínsky buteoides zo severu (Laponsko). Severský ruský buteoides ďalej smerom na východ prechádza do uralskeho buteoidesa a ten sa postupne strieda smerom na východ so sibírskeym buteoidesom. Tieto dva „modely“ jastrabov sú podstatne robustnejšie a väčšie ako naše stredoeurópske vtáky. Ide zjavne o výsledok života v nehostinných podmienkach severskej tundry, či na severnom až polárnom Urale. Životné podmienky sú neporovnateľne ťažšie ako tie v akých žijú naše jastraby. No najvýraznejším faktorom veľkosti bude zrejme korisť, ktorú v týchto zemepisných šírkach lovia. Naznačuje to aj ruský vedecký názov jastraba – teterevjatnik. Áno severania, či už Fíni alebo Rusi lovia tetrovky! S istotou sa dá povedať, že hniezdia v lokalitách s výskytom tejto koristi. Čo sa týka sfarbenia, tak severské jastraby sú už v mladom perí výrazne svetlejšie ako našinci. Po preperení je to ešte výraznejší rozdiel. Povahovo sú severské poddruhy kludnejšie, nevyrážajú tak často z rukavice alebo posedu ako stredoeurópske vtáky. Možno je to výsledok prenasledovania vtákov v našich zemepisných šírkach, kým naše jastraby pochopili, že človeku je lepšie sa vyhýbať, tak ich veľa za to zaplatilo životom. Toto zrejme severské vtáky nepoznajú, až v takej miere, veď lesy severu sú ďaleko od ľudmi osídlených oblastí. Predsa však našinci v jednej veci vyhrávajú nad severanmi, hlavne Fínmi. Netreba ich navádzať na korisť.

Odporúčame držať jastraba na vysokom posede, a to aj vo voliére. Výnimkou je chovná sezóna. Samozrejme vtáky sa radi kúpu a potrebujú aj piť, takže na kúpačku pri nízkom posede na trávniku, netreba zabudnúť. Čo sa týka výstroja jastraba, osvedčili sa dvojdielne pútka v kombinácii s karabínovým obratlíkom. Pri transporte sa osvedčil tzv. chránič chvosta, ktorý je vhodné nasadzovať aj pri kŕmení na úlovku.

Gentilis gentilis
(stredné Fínsko),
samec.

Vlado Garaj, Miloš Súkeník
Sokoliarske stredisko Skalák

Ruský buteoides
z centrálnej Sibíri,
samec.

ROSENBURG

SO SLOVENSKÝMI SOKOLIARMÍ

Hrad Rosenberg sa nachádza v časti horného Rakúska neďaleko mesta Horn. Ako už z názvu vyplýva je obklopený ružami. Krásne záhrady a ešte krajšie expozície hradu zaujmú nejdenného návštevníka.

Medzi expozície patrí aj expozícia sokoliarstva, kde uvidíte sokoliarske historické, ale aj moderné pomôcky a vo vitrínach historické zápisníky na počesť prijatia sokoliarstva do svetového dedičstva. Hneď pri vstupe udrie do očí krásny sokol lovecký a figurína oblečená ako anglický gentleman. Expozíciu spolupripravoval aj náš sokoliar Laco Fekete.

Od roku 1987 sú súčasťou hradu aj sokoliarske ukážky, ktoré majú tradíciu už dlhé roky. V súčasnosti realizuje ukážky Vlado Garaj. Sokoliarske vystúpenie trvá cca 40 minút a počas neho môžeme vidieť kombináciu dravcov ako výr a rôzne druhy sokolov a orlov, ale aj jastraba lesného, haju červenú, supy hnedé a supy bieložlté. Špecialitou vystúpení sú perfektne vylietané dravce, ktoré krásne využívajú termiku a aj vďaka tomu je celé vystúpenie kompaktné a plné zážitkov. Doplnené prostredím veľkého nádvorja a výhľadu na peknú krajinu sa zážitok stupňuje.

Mišo Palko s výrom a Ľubomír Engler ml.

Vlado Garaj so sokolom rárohom.

Orliak bieložltý.

Mišo Palko s orliakom bieložltým.

Raz do mesiaca, v letných mesiacoch, sa organizuje aj špeciálne vystúpenie na koňoch. Sokoliari na hrade Rosenberg sa venujú aj odchovu dravcov, kde dosahujú veľmi dobrú úspešnosť. Na hrade sa popri sokoliarských vystúpeniach organizujú rôzne tematické akcie, rytierske súboje a divadelné vystúpenia od Shakespeara. Preto odporúčam nadšencom sokoliarstva, ale aj tým, ktorí chcú zažiť príjemný výlet, navštíviť hrad plný ruží.

Ing. Ľubomír Engler ml.
Sokoliarske stredisko Zemplín

SRDCOM SOKOLIAR

ROZHOVOR S ĽUBOM ENGLEROM

Stretávame sa spolu na sokoliarskych stretnutiach od prelomu milénia. Čas letí ako bláznivý, rôčky nám pribúdajú, no neutíchajúci záujem o prírodu nám dáva možnosť pokecať o sokoliarstve i vtipkovať o živote, a to najmä na sokoliarskych stretnutiach. Vždy s úsmevom! Tento odkaz v sebe po celé roky nesie Ľubomír Engler - SRDCOM SOKOLIAR.

Sokoliarstvu prišiel na chuť v roku 1978, ako syn vedúceho bažantnice Ereš pri Kráľovskom Chlmci, kde pomáhal odchovávať i vypúšťať bažanty. „Tu som sa prvý krát stretol so „škodnou zverou“ menom jastrab veľký. Bolo mi ľúto, tak dokonalého tvora, ktorý ma fascinoval svojou rýchlosťou, šikovnosťou a odvahou. Aktívne som ich chytal do jastrabích košov na vlastné holuby a následne značkoval a vypúšťal ďaleko od nás, prípadne som ich odovzdal sokoliarom, a to Milanovi Poteckému alebo študentom lesníckej a drevárskej fakulty vo Zvolene, kde vtedy pôsobila silná partia: Kaššák, Čabin, Kondík, Kušnir. Ročne sa mi podarilo odchytiť v priemere 25 jastrabov. Veľký vplyv na moje začiatky mali Ivan Maroši, Štefan Azari, Miroslav Micenko a prve sokoliarske stretnutia v Gbelciach a Opočne, kde som každý rok načerpal nové skúsenosti.“

Tvoj prvý dravec, prvý lovecký i chovateľský úspech...

Mojim prvým dravcom bol jastrab veľký a prvým úlovkom bol bažant, ulovený pomocou slovenského hrubosrstého stavača menom Zeus. Niekedy ma táto zohraná dvojica

nechala za sebou, akoby ma vôbec nepotrebovala. S odstupom času vidím, že to až také ľahké nieje a koľko som tomu musel venovať času. Na lesníckej škole v Prešove som potajomky držal starého samca jastraba a chytal som s ním po záhradách havranov a prikrmované kačky. Vtedy som nemal takú odbornú podporu a radu, aká sa dnes bežne poskytuje pri riadnej výučbe na lesníckych školách. Odchovával som pomaly 300 jedincov, čo iste má značne veľký vplyv na naše sokoliarstvo.

Venuješ sa aj záchrane dravcov?

Taktiež sa venujem záchrane poranených chránených živočíchov, ako správca Chovnej stanice pri CVČ v Sečovciach, kde máme veľkú podporu od doterajších primátorov aj mestských poslancov. V tejto stanici sme v začiatkoch fungovali, len z vlastných zdrojov a stretávali sa s nevôľou štátnych aj ochranárskych organizácií. Postupom času a poukazovaní na fakt, že zákon pre voľne žijúce živočchy, by mal platiť hlavne pre nich a na ich ochranu, sa mi podarilo nezameniteľne označiť ako prvé jedince z voľnej prírody a zaviedli sa druhové karty, systém kontroly a úhrady nákladov na veterinárne ošetrenie a kŕmnu dávku, či prevoz chránených hendikepovaných jedincov. Za deväť rokov sme prichýlili 308 jedincov, do prírody sa ich naspäť dostalo nad 65 %. Spomeniem tak vzácné jedince, ako sú orliak morský, kráľovské, skalné aj krikľavé orly, rôzne sovy, sokoly a iné chránené živočchy. Mojim ďalším cieľom je verejnosti ukázať užitočnosť dravcov nielen v prírodnej biodiverzite, ale aj ich úmyselné využívanie pri biologickej ochrane poľnohospodárskych kultúr a miest. Ako príklady môžem uviesť desať rokov môjho pôsobenia v tokajskej oblasti strážením viníc, kde za posledné roky majiteľ svetoznámeho vinárstva J. & J. Ostrožovič skonštatoval fakt, že za posledné štyri roky u neho do vinice nesadol jediný škorec a výjazdy už vykonávam len čisto preventívne. Druhým príkladom je zmenená situácia v meste Poprad, kde v parku pri železničnej stanici v nedávnej minulosti hniezdilo 470 aktívnych párov havranov a vyletelo zhruba 1500 mláďat. V minulom roku sa podarilo rapídne znížiť tento stav a mladým havranom sa v tomto parku podarilo vyletieť iba z dvoch hniezd. Pritom som používal len tlak predátorov v dobe výstavby hniezd, hniezdenia a následne lov v stanovenej dobe lovu s využitím šiestich kaňúrov okrúhlochvostých, dvoch sokolov rárohov, sokola tmavého, sokola sťahovavého, výra a belane tundrovej.

L'ubo na sokoliarskom dvore v Poľsku poskytuje rozhovor redaktorky miestnej televízie v rannom vysielaní, r.2018.

Sú nejaké nevyhnutné znalosti alebo schopnosti, ktoré potrebuje sokoliar, čo by si poradil súčasným kandidátom, bez čoho sa nezaobídu?

Trpezlivosť, sebadisciplína, zodpovednosť, slušnosť a hlavne pokora. Potom by som vyzdvihol ohľaduplnosť voči dravcom, aj voči bratom sokoliarom navzájom.

Sú dravé vtáky nebezpečné?

Dravec, ak má dostatok práce a možností na lov, automaticky stratí agresívne správanie, preto je potrebné v samotných začiatkoch výcviku dať dravcovi lásku, pohyb a adekvátne množstvo odmeny.

V Poľsku si vybudoval minizoo, je konkurencieschopná v širokej palete ostatných turistických atrakcií?

Minizoo v poľskom Zakopanem je vlastne - Svetom dravých vtákov, kde je bohatá kolekcia dravcov a sov v dvadsiatich špeciálnych voliérach s dostatočným komfortom na dané poveternostné podmienky. Súčasťou sú menšie zverničky a chovné zariadenia, v ktorých chovám tridsať rôznych zvierat, ako sú jelene, daniely, muflóny, kamerunské ovce a kozy a dominantný statný kozorožec. Odlišný režim je v letnej a zimnej sezóne, nakoľko tam v zime zavládnu mrazy aj okolo -30 stupňov, tak je zimné pravidelné lietanie prakticky nemožné. V letnej sezóne lieta trikrát zhruba osem dravcov a sov a každú celú hodinu dva až tri dravce pri obľúbenom kontaktnom lietaní. V našom spoločnom areáli sa nachádza aj snežný labyrint a snežný zámok, je tu škola lyžovania, sánkarska dráha aj bežkáarsky sektor. O moje služby je veľký záujem. Je to spiestrením a zohriatím nielen tela, ale aj duše, či potešením oka pri pohľade

de na dokonalé a dobre operené dravce v bohatej druhovej pestrosti. Veľkým lákadlom bude v budúcnosti už dokončený svišťa areál, či plánovaný chov zubrov a iných zvierat a taktiež pestovanie drevín, ktorému sa plánujem venovať.

Čím sa odlišuje podnikanie v týchto službách v Poľsku a na Slovensku?

V Poľsku to žije! Zvyknú mi hovoriť návštevníci, ktorí prichádzajú zo slovenskej časti Tatier. Množstvo hotelov, penziónov, privátnych rodinných ubytovní, reštaurácií, zábavných atrakcií, športových areálov, či špičkových podujatí dokáže zabezpečiť rôzne cenové rozpätie a bohatý program pre turistov. Mám osobný dojem, že sa tam ľahšie dýcha a nemyslím tým iba vzduch.

Zvieratá v minizoo, Zakopané, Poľsko.

Ktoré dravce sú podľa teba najvhodnejšie na sokoliarstvo v oblasti Východoslovenskej nížiny?

Najvhodnejší dravec je ten, ktorému dokážeme poskytnúť, čo najviac možností na lov a lietanie s ohľadom na vlastný voľnočasový depozit. Východoslovenská nížina je vhodná pre všetkých dravcov používaných v sokoliarstve. Je tu dostatok koristi, ak sa o ňu vieme starať a vhodné lokality na najúžasnejšie strmhlavé útoky sokolov, rýchle prepady jastrabov aj skupinové lovy z orlami, či harrismi.

Organizuješ stretnutie sokoliarov v Sečovciach, v čom je jedinečné a prečo sa na toto stretnutie oplatí prísť?

Na Zemplíne sa mi vlani podarilo zorganizovať už XII. medzinárodné sokoliarske stretnutie. Jedinečné je hlavne preto, že spája ľudí, ktorí sa k nám na východ radi vracajú z rôznych kútov sveta. Vlani sa dokonca zúčastnilo viac účastníkov zo zahraničia ako zo Slovenska, bohužiaľ nie všetkým náš systém vydávania poľovníckych lístkov dovoľuje priniesť si zo sebou aj svojich operených zverencov. Bolo by dobre sa nad tým zamyslieť a niečo preto spraviť. Druhým veľmi jedinečným zjavom na našom stretnutí je

množstvo mladých ľudí a hlavne ženského pokolenia s rôznym jazykovým zastúpením. Potom mi nedá nespomenúť košovky vína, dobrých špecialít, návštevy Zemplínskeho múzea, kde som od Spolku svetobežníkov a Zemplínskeho Múzea dostal priestor na zriadenie sokoliarskych expozícií, v neposlednom rade sú to aj bohaté zážitky a revíry na Zemplíne.

Ľubo Engler a Gary Timbrell (generálny sekretár IAF) na zasadnutí IAF v Írsku, 2016.

SKS pri SPK sa už od roku 2010 pokúša o zápis sokoliarstva do národného zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva, čo by mu automaticky otvorilo dvere do zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Ako vnímaš fakt, že slovenská komisia pri MKSR neodporučila sokoliarstvo už štvrtýkrát?

Pri tejto otázke sa mi tlačia slzy do očí, keď si pomyslím na množstvo práce, energie a času, čo sme preto obetovali a doposiaľ bez úspechu. Absolvoval som cesty do Paríža na arabskú ambasádu, jednania a účasť na festivaloch v UK a SAE, zasadnutia IAF v SAFE, Holandsku, Írsku, či prednášky v Kazachstane, Kirgizstane. Splnili sme podmienky pre zápis do medzinárodnej knihy nehmotného kultúrneho dedičstva už v roku 2010 spolu s ďalšími jedenástimi štátmi sveta a mohli sme

predbehnúť okolité štáty. No nestalo sa! Osobne si myslím, že hlavným dôvodom je neodborné posúdenie komisie, ktorá v roku 2009 evidenciu národného nehmotného dedičstva ešte nemala ani vytvorenú a „hrozilo“, že prvým zápisom bude pre nich v tom čase niečo málo známe. Naša činnosť a dedičstvo, ktoré máme je vo svete vysoko cenené, majstrovstvo a úroveň slovenského sokoliarstva je často považovaná za špičku svetového sokoliarstva. Pri fakte, že okolité štáty sa na zápis postupne dostali je očividné, že štvornásobné zlyhanie a omyl komisie nás poškodzuje a našu krajinu stavia do nezávideniahodnej polohy. Pri týchto prípadoch, čo nás trápia mi nedá nepovedať, že sa na Slovensku vždy snažíme byť papežskejší ako pápež...

Ľubov odchov: mláďatá kaňúra okrúlochostého, vpravo je mláďa myšiarky ušatej.

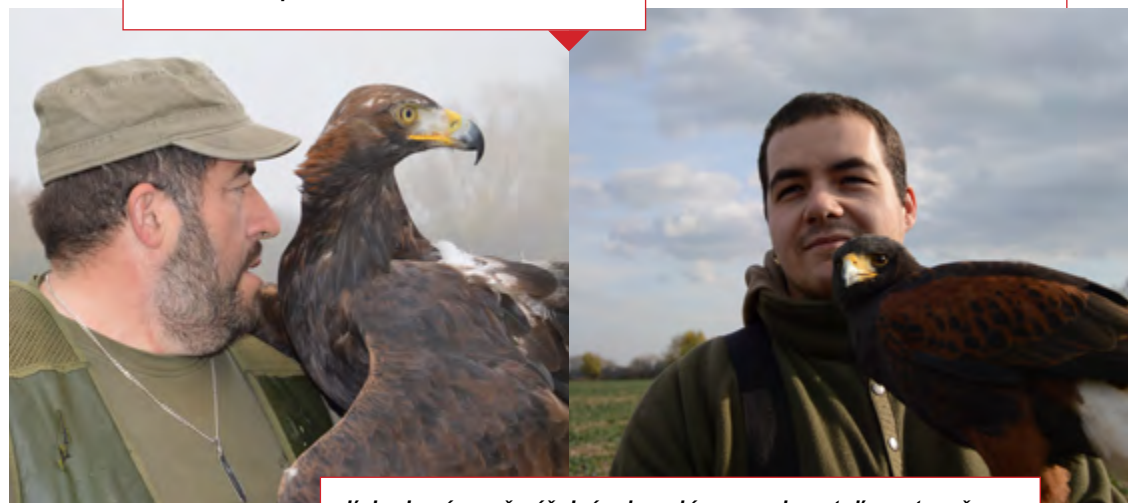
V čom vidíš hlavné poslanie sokoliarstva v 21.storočí?

Hlavné poslanie vidím v zachovaní kultúrneho dedičstva, ktoré tu máme a vytvárame pre ďalšie generácie. Tiež zapájaním sa do zlepšenia potravinovej niky voľne žijúcich dravcov chovom a starostlivosťou o drobnú zver. Stretávaním sa a družnom priateľskom zblížovaním sa na lovoch, festivaloch a prezentáciách sokoliarstva a užitočnosti dravcov pre širokú verejnosť, s poukázaním na zachovanie a ochranu pernatých dravcov v našej prírode. V závere sa chcem poďakovať všetkým, ktorí mi pri mojom poslaní a záľube aktívne pomáhajú, hlavne mojej manželke a synom za pomoc, obetavosť a trpezlivosť.

Ďakujem za rozhovor a Letu zdar!

Mgr. Ľubo Klúčik
šéfredaktor

V stopách otca sokoliara a pod „prísny dohľadom orla“ kráča aj syn Ľubomír Engler (na snímke vpravo s harrisom).

Ľubo je zároveň vášnivým kynológom a chovateľom stavačov. Na snímke vpravo so šéfredaktorom Sokoliara Ľubom Klúčikom na stretnutí v Poľnom Kesove v r. 2012.

PARAZITÓZY DRAVCOV

O PREVENCII A LIEČBE SOKOLIARSKYCH DRAVCOV

Vnútorne parazitózy – endoparazitózy sú jednou z mála klinických ochorení, s ktorými sa sokoliar v sokoliarskej praxi reálne stretáva. Buď kvôli tomu, že majú priamy vplyv na zdravotný a kondičný stav dravca, alebo že ich vplyvom sa zmení kvalita a vzhľad trusu ako základného indikátora zdravotného stavu vtákov. V mnohých prípadoch sa s parazitmi sokoliar stretáva, keď sú vylučované trusom, alebo ich nájde v črevách uhynutých jedincov.

Delíme ich na tri najčastejšie kategórie:

1. Kokcidie – protozá
2. Hlístovce – nematódy
3. Pásomnice – cestódy

Každý zo spomínaných druhov sa môže vyskytnúť v rozdielnych úsekoch čreva v rôznom období vývoja dravca a liečia sa rozdielnymi prípravkami. Sú určité skupiny dravcov, ktoré sú špecifické na daný typ parazita. Ako príklad viem uviesť jastraby a krahulce, ktoré sú výsostne oryctofágne druhy (vtáky loviace druhy) a u nich sú škrkavky najzávažnejším problémom. Niektoré druhy ako napr. orly, sú na parazity

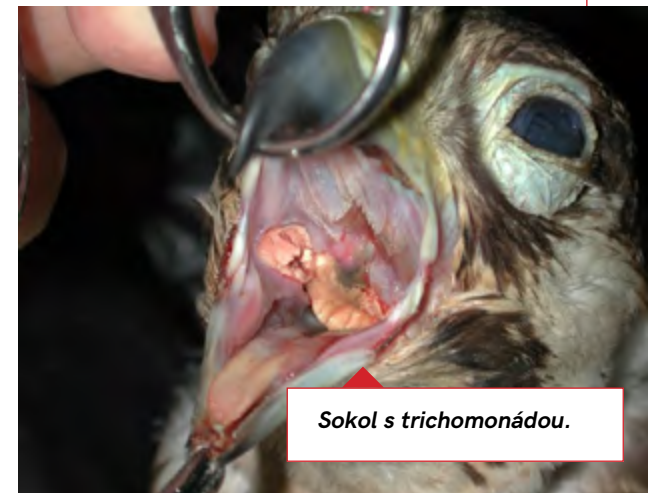
najmenej vnímané, aj občasná infekcia im nespôsobuje žiadne problémy. Pásomnicami najčastejšie trpia druhy, ktoré lovia vodné vtáctvo, lebo vektormi – prenášačmi pásomníc sú väčšinou mäkkýše a slimáky.

KOKCIDIE

Kokcidie sú typické parazity mladých jedincov, takmer každé jedno v zajatí odchované mláďa je nimi infikované v rozdielnom rozsahu. Spôsobuje hnačky, riedku stolicu a poškodzuje črevo a vystavuje ho možnej infekcii bakteriálnymi patogénmi. Diagnostikuje sa natívnym mikroskopickým preparátom alebo flotačnou metódou, t. j. veterinár priamo mikroskopom vo vzorke trusu vie identifikovať oocysty kokcií. Detekcia je účinnejšia, keď sa na vyšetrenie použije viac vzoriek trusu a centrifugačnou flotačnou metódou sa oocysty vo vzorke zakonzcentrujú. Ako optimálne terapeutikum sa používa baycox, prípravok pre hydinu, ktorý má sirupovitú konzistenciu. Na trhu sú dostupné aj tabletkové formy ako prípravok apertex s účinnou látkou diclazuril. Doporučujem každé jedno mláďa po vybraní z chovnej voliéry medzi 45. a 50. dňom veku odčerviť dvoma dávkami baycoxu. Veľmi praktická je 5 %-ná koncentrácia, ktorá sa používa pre prasiatka a ovce, lebo tento prípravok nie je horký a dá sa aplikovať do mäsa a podať do voliéry. Telo si voči kokcidiám vytvára imunitu a medzi špecialistami na dravce prevláda názor, že nie je potrebné toto ochorenie liečiť, kým nevyvoláva klinické prejavy, napr. hnačku, stratu kondície.

TRICHOMONÁDY

Sú ďalšou skupinou bičíkatých protozoí, ktoré sa vyskytujú hlavne v hrvoli a ústnej dutine. Najčastejším zdrojom infekcie sú holuby alebo iné divo žijúce vtáctvo. Taktiež sa u nich vyvíja imunita a odolnosť, preto sú vnímavé predovšetkým mladé jedince a nie staršie. Typickým klinickým prejavom je fŕkanie – rozhadzovanie mäsa počas žrania. Spôsobuje to bolestivé prehltávanie, nakoľko predilekčným miestom je hrvol a pažerák, na slizniciach ktorých po počiatočnom zápale je možné nájsť syrovité ložiská. Tie by sa nemali odstraňovať, nakoľko veľmi krvácajú, ale po preliečení metronidazolom a po podaní vitamínu A sami za dva týždne vymiznú. Najlepšou prevenciou ochorenia je skrmovať holuby, ktoré prešli zmrazením. Mrazenie totiž úspešne likviduje tohto parazita. Aj spoločné napájacky v rozlietavacích voliérach môžu byť zdrojom infekcie.

Sokol s trichomonádou.

NEMATÓDY - HLÍSTOVCE

Najčastejšie sa stretávame s druhmi z rodu *Toxocara* a *Capilarie*. Škrkavky invadujú tenké črevo, *Capilarie* okrem tenkého čreva aj hrvoľ. Trpia nimi hlavne jedince v rehabilitačných staniach a jedince, ktoré boli dlhšiu dobu v prírode. Úskalím diagnostiky je to, že vajíčka parazitov nemusí veterinárny lekár identifikovať, lebo dospelé jedince škrkaviek ich vylučujú neperiodicky – nepravidelne, alebo samička parazita nie je pohlavne dospelá a vajíčka ešte nevylučuje. Často po preliečení, hlavne u krahulcov a jastrabov, tieto parazity v lúmene čreva hynú a upchávajú jeho priechodnosť, čo vedie k úhynu. Mnohé prípravky pre hydinu a holuby môžu byť pre dravce toxické, hlavne v období preperovania a znášky. Spôsobujú poškodenie peria alebo embryonálnu mortalitu, preto s obľubou používame prípravky albendazol, mebendazol, febendazol. Osobne doporučujem prípravky s účinnou látkou pyrantel, ktorý je pre vtáky najmenej toxický a dajú sa prakticky použiť tie liečivá, ktoré sú určené na odčervenie psov a mačiek. Niektoré prípravky sú v sirupovej forme pre mladé jedince, ktoré sa dajú ľahko dávkovať striekačkou do mäsa. Tieto látky väčšinou obsahujú účinnú látku praziquantel, ktorá je účinná na pásomnice. Avšak s nimi sa stretávame u jedin-

cov, ktoré lovia vodné vtáctvo alebo z dôvodu hladu a núdze prijali mäkkýše v okolí vodných plôch, napr. orliak morský, kršiak, alebo myšiaky. S pásomnicami sa stretávame najzriedkavejšie. Málo známym druhom parazita sú v medicíne sokoliarskych dravcov známe *Serratospicula*. Sú to škrkavkám podobné, niekedy až 20 cm dlhé parazity vo vzdušných vakoch. Vyskytujú sa hlavne u dravcov v Ázii, ale vyskytli sa už aj v Európe kvôli globálnemu otepleniu. Dravec sa nakazí prijatím medzihostiteľa, väčšinou chrobáka. Infekcia sa detekuje prítomnosťou embryonovaných vajíčok v truse, keďže sú vajíčka vykašľované, následne prehltnuté a vylučované trusom. Infekcia sa lieči jednou

injekciou ivermektínu a parazity sa následne z vzdušných vakov musia odstrániť endoskopicky. Vyzerá to, ako keby ste zo vzdušných vakov vyťahovali špagety. Ak by sa tieto parazity neodstránili, odumreli by a ich telá by boli médiom pre rast plesní a baktérií v dýchacom ústrojenstve.

Najlepším terapeutikom pre dravca je jeho dobrý kondičný stav. Ak sú dravce dlho držané v nízkej kondícii, ľahko podľahnú infekcii. Doporučujem preto minimálne dvakrát ročne pred nástupom výcvikovej sezóny, ideálne keď je dravec v „pracovnej váhe“ a potom po ukončení loveckej sezóny vykonať vyšetrenie niekoľkých vzoriek trusu a na základe nálezu zvoliť vhodnú kombináciu liečiv.

MVDr. Ladislav Molnár, PhD.
viceprezident SKS pri SPK

Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach

Klinika vtákov, exotických a voľne žijúcich zvierat

Komenského 73, 041 81 Košice

Kontakt na ošetrovateľa: 0917 637 798

Klinika zabezpečuje
špeciálne ošetrenia dravcov,
laboratórne a endoskopické vyšetrenia,
ako aj prednákové vyšetrenia
pred predajom alebo vyšetrenia
pred zaradením jedinca do chovu.

ŠTIAVNICKÉ LOVY

33. SOKOLIARSKÉ STRETNUTIE

Stredná odborná škola lesnícka a Slovenský klub sokoliarov pri SPK zorganizoval už tradične svoje 33. sokoliarske stretnutie žiakov, absolventov a priateľov školy.

6. december 2017 - lovy sa začali v PZ Hubert v Žemberovciach za účasti pätnástich orliarov, devätnástich žiakov školy (prevažne sokoliarov) a početných miestnych účastníkov. Motivácia bola silná: líška, srna, diviaca, zajac a šakal zlatý (jedného strelili pred týždňom, druhý sa tam niekde ešte potuluje...). Po nádhernom mrazivom dni plnom útokov sme na výrade mali 8 kusov srnčieho a jednu líšku. Vďaka za dobrú organizáciu lovu a za výborný poľovnícky guláš. Pokračovanie posledného pohonu bolo do neskorých hodín v penzióne Kachelman v Banskej Štiavnici.

7. december 2017 - presunuli sme sa s celým štábom do Hontianskych Moraviec. Keď sme boli vyberať pohony, bolo všetko v poriadku a vyzeralo to tu veľmi nádejne, no dnes bol odmäk. Chôdza cez trstiny pripadala skôr prechod ryžovými poliami, no ulovil sa krásny lišiak. Po občerstvení a vyliatí vody z topánok sme pokračovali v lovoch v susednom Poľovnom združení Hontianske Trstany, kde sme prehliadli v dlhom pohone staré zarastené vinohrady a sady. Na nezvyklom výrade z dubových olistených halúz, za veľkého záujmu miestnych obyvateľov, sme vzdali hold štyrom srnám a jed-

nej líške. Posledný pohon vynahradil strasti dnešného zablateného dňa. V miestnom Kultúrnom dome nám členovia poľovníckeho združenia pripravili malú svadbu, stoly sa prehýbali nielen jedlom, ale aj pitím. Čo z toho, keď väčšina orliarov bola na vlastných autách. No večer nás čakal Kachelman.

Peter Križan (vľavo) preberá zálomok . Kráľom lovu tohtoročného stretnutia boli Peter Križan a Miroslav Mozoľa.

8. december 2017 - tradične bol piatok vyhradený lovom v školskom revíri za Kalváriou. Peter Križan rutinne rozostaví orliarov na svoje štandy, až po Dinasku. Najdôležitejšiu, ale aj najťažšiu úlohu mali honci, lebo do rána napadlo vyše pol metra snehu a veľmi ťažko sa v ňom pohybovalo. Ľavé krídlo pohonu tvorili žiaci SOŠL, ktorí v počte 25 prečesávali jarky, remízky a lesík až po Banskú Belú. Druhé krídlo s podporou našich žiakov vytvorili deti zo ZŠ s MŠ M. Hella Štiavnické Bane, ktoré prešli kotrbáľajúc sa pravou stranou od Kalvárie, až dole po Kysihýbel. Výsledkom tejto taktiky lovu bolo päť srn a jedna líška.

Na výrade sme každý deň vzdali slávnostnými fanfárami poctu ulovenej zveri, poďakovali unaveným honcom, ale hlavne pogratalovali úspešným lovcom. Na Štiavnickom sokoliarskom stretnutí sa za tri dni lovov ulovilo sedemnášť srn a tri líšky.

Ing. Štefan Petrikovič
Sokoliarske stredisko B.Štiavnica

Fotografovaniu sa Tibor Bédi venuje viac ako desať rokov. Špecializuje sa na zvieratá vo voľnej prírode, kde sa mu úlovkom stáva fotografia.

LOVEC OD PRÍRODY

SOKOLIAR, KTORÝ LOVÍ S FOTOAPARÁTOM

Tibor Bédi sa venuje sokoliarstvu od osemdesiatych rokov minulého storočia. Od malička mal vzťah k prírode, choval rôzne spevavce a papagáje. Obdivoval dravce pre ich krásu a dravosť a vždy túžil nejakého mať, no v paneláku to nebolo možné. Sen sa mu splnil vtedy, keď spolu s bratom stretli naozajstného sokoliara. Mal koženú brašnu, rukavicu a na nej jastraba. Bol to pre Tibora veľmi vzácny človek a dodnes dlhoročný priateľ Ľuboš France.

PRVÝ ÚLOVOK - CHRÚST!

„Môjho prvého dravca som mal v roku 1980 ako kandidát. Bol to sokol myšiar - samička, volala sa Jokina. Pri celom výcviku ma viedol Ľuboš a bol aj mojím učiteľom. Môj prvý úlovok bol chrúst, ktorého Jokina ulovila a priletela mi s ním na ruku aby ho v bezpečí mohla zožrať. Bol to nádherný pocit, keď som mohol konštatovať, že dravec loví a je už vycvičený. Postupom dlhých rokov som sa dopracoval až ku orlovi skalnému, ktorého som cvičil takmer 20 rokov. Keďže som z veľkého mesta a lietanie s orlom je tu nemožné, prestal som aktívne sokoliarčiť. Nemôžem zatajiť, že lov mám proste v krvi a preto som začal loviť s fotoaparátom.“

SILNÝ ZÁŽITOK - „KRÍVAJÚCA MAMA“

„Každá fotka ma obohacuje o rôzne nové poznanie, o ktorom sa nedočítame v žiadnej knihe. Často veľa silných zážitkov je aj nemožné opísať. Jeden z mojich najsilnejších zážitkov? Chodieval som kúsok od centra Bratislavy na svoje obľúbené miesto. Mal som tam provizórny kryt a občas som priniesol niečo pod zub srnčej zveri a vtáčikom. Prišla mi tam srna, na ktorú bol hrozný pohľad. Pravdepodobne prežila zrážku s autom. Zadnú nohu mala zlomenú na troch miestach a doslova sa jej hompáľala, až od panvovej kosti. Bola v hroznom stave a chodila len po predných nohách, aby odľahčila zadné. Začala chodiť dosť pravidelne a vyhýbala sa ostatným. Keďže som tam nepoľoval, nemohol som ukončiť jej trápenie. Srna prestala chodiť a mne bolo jasné, že už dobojovala. Prešli dva roky a stále som chodil na rovnaké miesto, kde mi prišli dve malé srnčatá bez srny. Bolo to veľmi divné, až pokiaľ k nim nedokrivala mama. Bola to práve tá zranená srna. Jej stav sa veľmi nezmenil a cez to všetko priviedla na svet dve srnčatá. Ako poľovník a sokoliar som už niečo zažil, ale táto srna ma veľmi dojala a ukázala mi aká je príroda silná. Jej fotku si nechávam iba pre seba a nikde ju neprezentujem.“

Kuvičok vrbčí

Krakľa belasá

Orliak morský

DOBRÁ RADA OD TIBORA

„Čo poradiť začínajúcim fotografom? Základ úspech lovu s fotoaparátom je dokázať splynúť s prírodou a byť vytrvalý. Je dobré vedieť niečo o spôsobe života daného zvieratá alebo mať pri sebe učiteľa, ako som mal ja v začiatkoch sokoliarstva. Často dobrá fotografia človeku odokryje momenty, ktoré nestihne okom zaregistrovať. Dnes mi zdobia steny bytu trofeje, ktorými sú práve fotografie.“

Ďakujem za rozhovor.

Mgr. Ľubo Klúčik
šéfredaktor

PRÍBEHY Z PRÍRODY

FOTOREPORT TIBOR BÉDI

Tibor Bédi rád fotografuje vtáky, šelmy a raticovú zver.

NAŠE PRODUKTY NÁJDETE U VÝHRADNÝCH
ŠPECIALIZOVANÝCH PREDAJCOV A ONLINE
NA ADRESE WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

NOVÉ ĎALEKOHĽADY EL ÚPLNE DOKONALÉ

Nové ďalekohľady modelového radu EL od spoločnosti SWAROVSKI OPTIK sú lepšie ako kedykoľvek predtým. Ich balíček FieldPro ponúka novú úroveň pohodlia a funkčnosti. Ich dokonalý optický výkon a presnosť, vynikajúca ergonómia a inovovaný dizajn završujú toto majstrovské dielo pozorovacej optiky. Užite si ešte intenzívnejšie vzácné okamihy – so SWAROVSKI OPTIK.

SEE THE UNSEEN
WWW.SWAROVSKIOPTIK.COM

SWAROVSKI
OPTIK